

RAPPORT

Ringvirkningsanalyse av reiselivet i Ytre Namdal og hele Namdalen

MENON-PUBLIKASJON NR. xx/2014
September 2014

Av Endre Kildal Iversen og Tori Løge

MENON
Business Economics

Innhold

1.	Sammendrag	3
1.1.	Reiselivsrelatert omsetning på 46 millioner kroner i Ytre Namdal	3
1.1.1.	Kilder til det reiselivsrelaterte forbruket i Ytre Namdal – Norske besøkende på camping og hyttegrend er største inntektskilde	4
1.2.	Reiselivsrelatert omsetning på 260 millioner kroner i hele Namdalen	4
1.2.1.	Kilder til det reiselivsrelaterte forbruket i Namdalen – Norske hotellgjester med yrke som formål er største inntektskilde	5
1.3.	Museet Midt er av stor betydning for reiselivet i Ytre Namdal	6
2.	Innledning	7
2.1.	Oppdraget	7
3.	Beregning av reiselivsrelatert forbruk og investeringer i Ytre Namdal og hele Namdalen	8
3.1.	Besøkendes forbruk	8
3.1.1.	Antall gjestedøgn	8
3.1.2.	Forbruk per gjestedøgn	10
3.2.	Faste kostnader og investeringer knyttet til fritidsboliger	13
3.2.1.	Faste kostnader og investeringer knyttet til eksisterende fritidsboliger	13
3.2.2.	Investeringer ved bygging av nye fritidsboliger	14
3.3.	Beregning av totalt reiselivsrelatert forbruk og investeringer	15
3.3.1.	Reiselivsrelatert forbruk og investeringer på 44 millioner kroner i Ytre Namdal i 2013	15
3.3.2.	Reiselivsrelatert forbruk og investeringer på 210 millioner kroner i hele Namdalen	16
3.4.	Beregning av totalt forbruk innen varehandel	17
3.4.1.	Besøkendes forbruk innen varehandel er på 9 millioner kroner i Ytre Namdal	17
3.4.2.	Besøkendes forbruk innen varehandel på er 30 millioner kroner i hele Namdalen	18
4.	Totale ringvirkninger av forbruk og investeringer	19
4.1.	Totalt ringvirkninger forbruk og investeringer i Ytre Namdal	19
4.1.1.	Reiselivsrelatert forbruk og investeringer skaper en omsetning på 47 millioner kroner i Ytre Namdal	19
4.1.2.	Omsetningen tilsvarer 42 arbeidsplasser i Ytre Namdal	20
4.2.	Totalt ringvirkninger av forbruk og investeringer i hele Namdalen	21
4.2.1.	Reiselivsrelatert forbruk og investeringer skaper en omsetning på 260 millioner i hele Namdalen	21
4.2.2.	Omsetningen tilsvarer 208 arbeidsplasser i hele Namdalen	22
5.	Betydningen av Museet Midt for reiselivet i Namdal	23
5.1.	Beregning av antall tilreisende besøkende ved Museet Midt	23
5.1.1.	Norge – Halvparten av de besøkende er tilreisende	24

5.1.2.	De andre museene – Lav andel tilreisende besøkende	24
5.1.3.	Estimat på antall tilreisende museumsgjester	25
5.2.	Forbruket til museumsgjestene: 17 millioner kroner i hele Namdalen.....	25
5.3.	Motivasjon for å besøke museene	25
6.	Liste over største reiselivsbedrifter	26
6.1.	Fem største reiselivsbedrifter i Ytre Namdal.....	26
6.2.	Fem største reiselivsbedrifter i hele Namdalen	27
7.	Vedlegg: Metode	28
7.1.	Menons ringvirkningsmodell	28
7.2.	Estimering av forbruk per gjestedøgn	29
7.2.1.	Antagelser om Ytre Namdal og hele Namdals andeler av reisendes forbruk.....	30
7.3.	Beregning av verdiskaping og sysselsetting	31
7.4.	Andre- og høyereordens ringvirkninger av reiselivsrelatert omsetning utover i verdikjeden	31
8.	Referanser	32

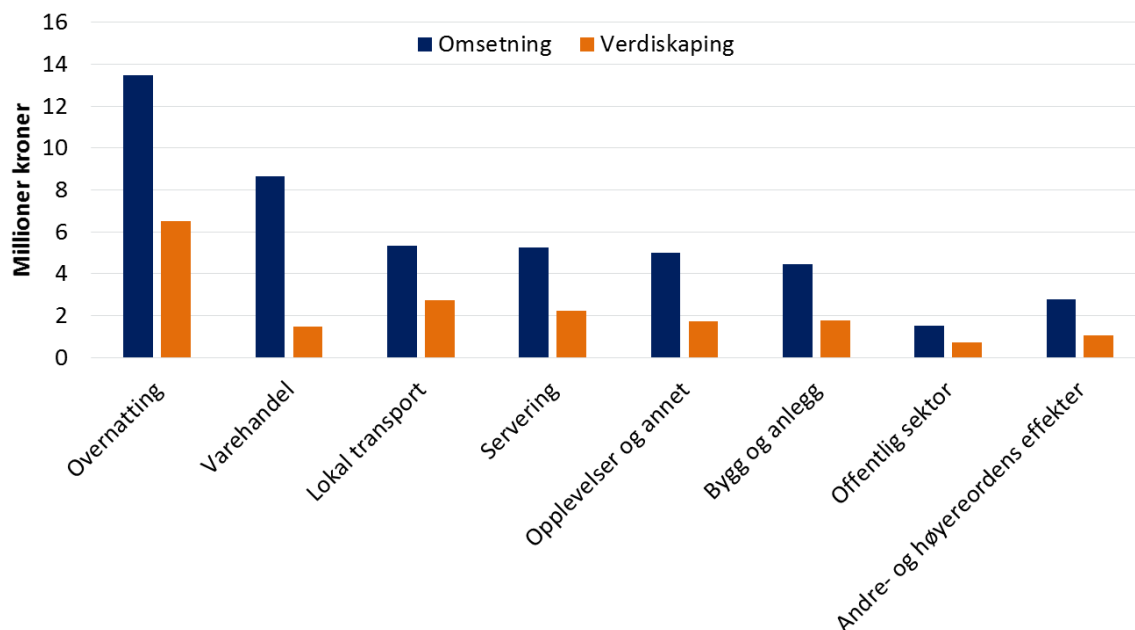
1. Sammendrag

I denne rapporten studerer vi omfanget av reiselivet i Ytre Namdal og hele Namdalen. Vi starter med å finne antall gjestedøgn for åtte ulike besøkssegmenter i regionene og ved å studere deres forbruk. Segmentene er delt inn etter overnattingstype, og der det er mulig skiller vi mellom nordmenn og utenlandske tilreisende. For hotellgjester skiller vi også mellom fritids- og yrkesreisende. I tillegg ser vi på faste kostnader ved eierskap av fritidsbolig som en egen kategori, samt forbruk generert i forbindelse med bygging av nye fritidsboliger. Videre benytter vi Menons ringvirkningsmodell som framviser både direkte og indirekte lokale ringvirkninger i form av omsetning, verdiskaping og sysselsetting i regionene i 2013.

1.1. Reiselivsrelatert omsetning på 47 millioner kroner i Ytre Namdal

Næringslivet i Ytre Namdal opplevde ifølge Menons beregninger en samlet omsetning på 47 millioner kroner i både direkte omsetning og andre- og høyereordens ringvirkninger fra reiselivsrelatert forbruk. Den reiselivsrelaterte omsetningen bidrar til en **verdiskaping på 18 millioner kroner**. Figuren nedenfor viser hvilke næringer i regionen som får omsetning som følge av det reiselivsrelaterte forbruket, og omfanget av verdiskapingen.

Figur 1 - Reiselivsrelatert omsetning i Ytre Namdal i 2013 fordelt på næringer. Kilde: Menon (2014)

Vi beregner at 44 millioner kroner omsettes direkte fra turistenes forbruk, mens andre- og høyereordens effekt fra dette forbruket gir omsetning på 3 millioner. Andre- og høyereordens effekter er omsetning og verdiskaping som genereres utover i verdikjeden når næringer som overnatting, varehandel, lokal transport osv. kjøper varer og tjenester fra underleverandører i Ytre Namdal. Siden Ytre Namdal er et lite geografisk område med relativt få innbyggere antar vi at kun 10 prosent av vare- og tjenestekjøpene utover i verdikjeden forblir i området. En del av vare- og tjenestekjøpene ender opp i andre deler av Namdal, mens svært mye går til andre deler av landet og utlandet.

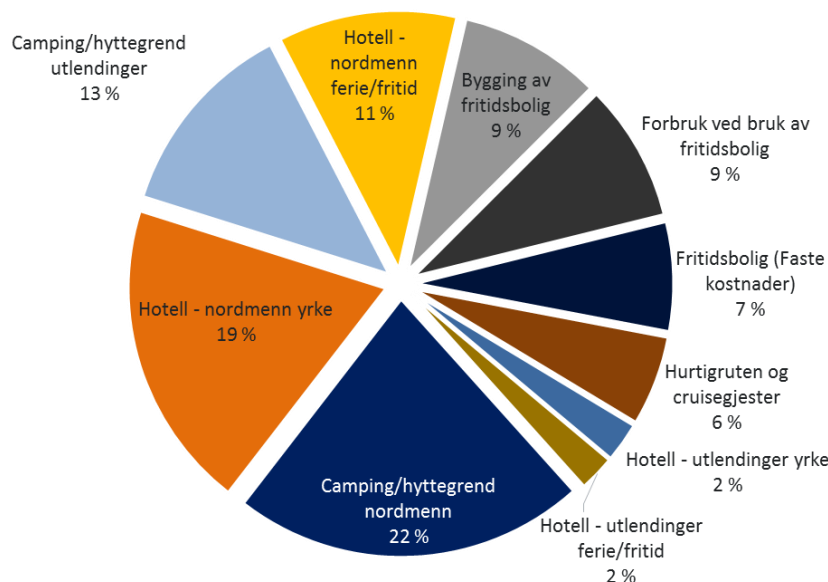
Reiselivsrelatert forbruk skaper 42 arbeidsplasser i Ytre Namdal, fordelt på de ulike bransjene. Reiseliv sysselsetter 14 arbeidstakere innen «Overnatting», 8 arbeidstakere innen «Servering» og fire arbeidstakere innen «Lokal transport». Videre har vi beregnet at reiseliv skaper fire arbeidsplasser hver innen «Varehandel» og

«Opplevelser og annen privat tjenesteyting» og to arbeidsplasser innen «Bygg og anlegg» og «Offentlig sektor». Vi har anslått at kun 15 prosent av investeringene knyttet til bygging av nye fritidsboliger tilfaller bygg- og anleggsbransjen i Ytre Namdal.

1.1.1. Kilder til det reiselivsrelaterte forbruket i Ytre Namdal – Norske besøkende på camping og hyttegrend er største inntektskilde

Figuren under viser hvordan det totale reiselivsrelaterte forbruket fordeler seg på de ulike kildene, som består av åtte reiselivssegment, i tillegg til faste kostnader ved bruk av fritidsbolig og bygging av nye fritidsboliger. Vi ser at norske tilreisende som bor på campingplass er den kilden som genererer størst omsetning i regionen. Deretter kommer omsetning fra yrkesreisende nordmenn som bor på hotell. Som vi viser detaljert i de neste kapitlene er campinggjestene den nest største besøksgruppen etter besøkende ved egen fritidsbolig mens yrkesreisende nordmenn er den sjette største. Yrkesreisende bruker i snitt over tre ganger så mye penger på reise som for eksempel campinggjester, og det er derfor deres andel av det totale forbruket blir relativt høy.

Figur 2 - Kilder til det totale reiselivsrelaterte forbruket i Ytre Namdal. Kilde: Menon (2014)

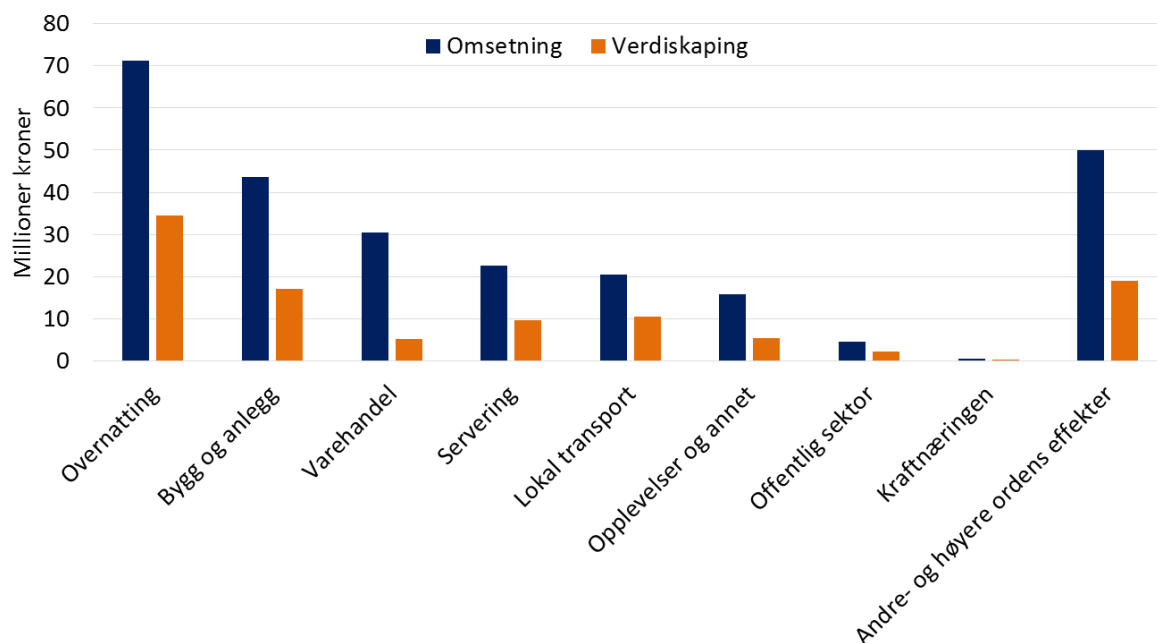
1.2. Reiselivsrelatert omsetning på 260 millioner kroner i hele Namdalen

Næringslivet i hele Namdalen opplevde ifølge Menons beregninger en samlet omsetning på 260 millioner kroner i både direkte omsetning og andre- og høyereordens ringvirkninger fra reiselivsrelatert forbruk i regionen. Denne omsetningen tilsvarer en verdiskaping på 104 millioner kroner. Figur 3 under viser omsetning og verdiskaping fra reiselivsrelatert forbruk fordelt på næringer.

Vi ser at det er overnattingsbransjen som tilfører størst omsetning med 71 millioner kroner og en verdiskaping på 34 millioner kroner. Nest størst er bygg- og anleggsbedrifter som opplevde en omsetning på 44 millioner kroner i regionen, og en verdiskaping på 17 millioner kroner. Bygg- og anleggsbransjen får altså en betydelig omsetning fra oppføring og vedlikehold av fritidsboliger. Varehandelsbedriftene tjener 30 millioner kroner på besøkendes forbruk, men siden mye av inntektene går til vare- og tjenestekjøp blir verdiskapingen relativt lav med 5 millioner kroner. Den direkte reiselivsrelaterte omsetningen bidrar til en omsetning på 50 millioner kroner

i andre deler av Namdalens næringsliv. Det betyr med andre ord at vi beregner at de direkte berørte næringene benytter 50 millioner kroner av den genererte omsetningen på ulike vare- og tjenestekjøp. Denne omsetningen tilsvarer en verdiskaping på omtrent 20 millioner. Siden hele Namdalen er et relativt stort geografisk område antar vi at 40 prosent av vare- og tjenestekjøpene utover i verdikjeden forblir i området.

Figur 3 - Reiselivsrelatert omsetning i hele Namdalen i 2013 fordelt på næringer. Kilde: Menon (2014)

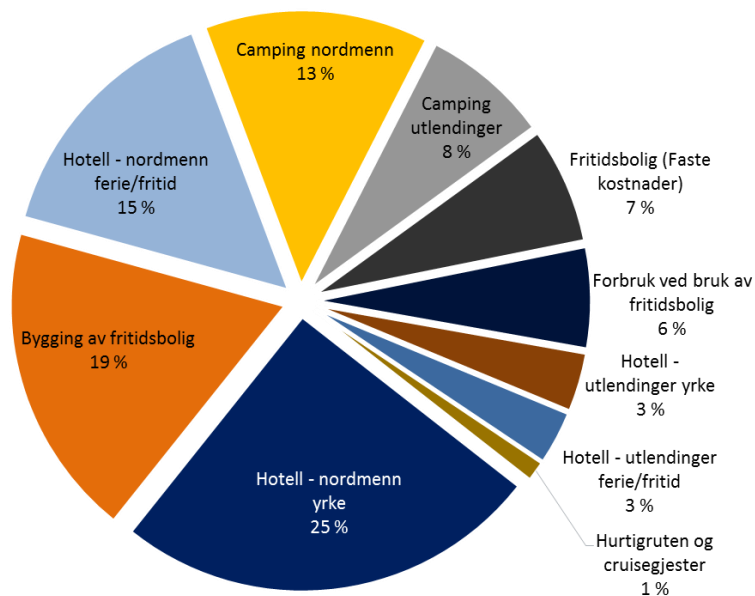

Reiselivsrelatert forbruk skaper 208 arbeidsplasser i hele Namdalen. Vi har beregnet at reiseliv sysselsetter 77 arbeidstakere innen «Overnatting», 35 arbeidstakere innen «Servering» og 27 arbeidstakere innen «Bygg og anlegg». Reiseliv sysselsetter 15 arbeidstakere innen «Varehandel», og 22 arbeidstakere hver innen «Transport» og «Opplevelser og annen privat tjenesteyting». Innen offentlig sektor skapes det 4 arbeidsplasser.

1.2.1. Kilder til det reiselivsrelaterte forbruket i Namdalen – Norske hotellgjester med yrke som formål er største inntektskilde

Figuren under viser hvordan det totale reiselivsrelaterte forbruket fordeler seg på de ulike kildene. Vi ser at nordmenn på yrkesreise er det kundesegmentet som genererer størst forbruk i regionen. Deretter kommer forbruk fra bygging av nye fritidsboliger. Som vi viser detaljert i de neste kapitlene er nordmenn på yrkesreise bare den fjerde største besøksgruppen. Det er besøkende ved egen fritidsbolig som er den største besøksgruppen, fulgt av nordmenn og utlendinger som bor på camping. Yrkesreisende nordmenn har imidlertid i snitt et forbruk som er ti ganger høyere enn forbruket til besøkende ved egen fritidsbolig og tre ganger høyere enn norske campinggjester, noe som er med på å forklare hvorfor deres andel av det totale forbruket i Namdalen er høyest.

Figur 4 - Kilder til det totale reiselivsrelaterte forbruket i hele Namdalen. Kilde: Menon (2014)

1.3. Museet Midt er av stor betydning for reiselivet i Ytre Namdal

Museet Midt er den største og nest største reiselivsbedriften i henholdsvis Ytre Namdal og hele Namdalen, med en omsetning på 32,5 millioner årlig. Norge er den største og viktigste avdelingen under Museet Midt og er også det største museet i regionen. Den spektakulære arkitekturen til hovedmuseet i Rørvik, som er formet som en skute for fulle seil, gjør museet til en attraksjon i seg selv og Norge tiltrekker seg et stort antall tilreisende gjester. Vi har intervjuet overnattingsbedrifter i både Ytre Namdal og hele Namdalen hvorav flere nevner Norge som en viktig attraksjon.

Ved å gjøre en grov beregning av forbruket til en antatt andel tilreisende gjestene ved museet, med utgangspunkt i forbrukstall fra ringvirkningsanalysen, beregner vi at Museet Midts gjester står for omtrent 17 millioner kroner i forbruk i hele Namdalen, hvorav 15 millioner kroner er på Norge i Ytre Namdal. Det indikerer at museets gjester står for så mye som en tredjedel av Ytre Namdals reiselivsomsetning.

2. Innledning

Namdalen er en dal og et distrikt som består av 13 kommuner i den nordlige delen av Nord-Trøndelag.¹ Som reisedestinasjon har Namdalen mye å by på, med et variert landskap hvor man finner alt fra skjærgård og kystkultur til norske høyfjell lengre inn i landet. I tillegg til havfiske, båtliv, jakt og en mengde turmuligheter til fots og på ski, er kystmuseet og kompetansesenteret Norge i Rørvik en populær attraksjon for både fritids- og yrkesreisende. Med sin plassering langs kystriksveien fra Steinkjer til Bodø er Namdalen også et yndet stoppested for bilturister som kommer fra både nord og sør.

2.1. Oppdraget

På oppdrag fra Nyskaping og utvikling Ytre Namdal (NYN) og Visit Namdal har vi undersøkt hva slags ringvirkninger reiselivet generer for regionen i form av omsetning, verdiskaping og sysselsetting i 2013. Vi har utført én analyse for Ytre Namdal (Leka, Nærøy og Vikna) og én for hele Namdalen.

Formålet med oppdraget er å kartlegge viktigheten av reiselivsnæringen i regionene. I lys av en nylig regional satsning på besøks- og turistnæringen i Ytre Namdal samt oppstarten av det regionale markedsføringsorganet Visit Namdal vil oversiktene av ringvirkninger være et kunnskapsgrunnlag til bruk for videreutvikling av reiselivsnæringen i regionene.

Rapporten bør altså betraktes som en beskrivende analyse som kan benyttes ved beslutningstaking for kommunen og lokale reiselivsaktører. Det tas ikke eksplisitt stilling til hvordan de ulike aktørene bør satse, utover hva som entydig fremgår fra kvantitative funn.

¹ Kommunene er Leka, Vikna, Nærøy, Namsskogan, Grong, Lierne, Rørvik, Namsos, Flatanger, Namdalseid, Overhalla, Høylandet og Fosnes (kommunen Snåsa regnes også ofte som en del av Namdalen, men i denne analysen holdes Snåsa utenfor).

3. Beregning av reiselivsrelatert forbruk og investeringer i Ytre Namdal og hele Namdalen

I dette kapittelet beregnes det totale forbruket skapt av reiselivsvirksomheten i Ytre Namdal og hele Namdalen. Vi tar for oss forbruket generert av de kommersielle overnattingssegmentene hotell og camping/hyttegjeng, samt det variable forbruket til private hyttegjester og besøkende fra Hurtigruten og cruise.² Videre ser vi på faste utgifter ved private fritidsboliger samt forbruk relatert til bygging av nye fritidsboliger.

3.1. Besøkendes forbruk

I dette delkapittelet tar vi for oss forbruket som knytter seg til antall gjestedøgn i Ytre Namdal og hele Namdalen. Vi starter med å se på antall gjestedøgn med tilhørende inndeling, før vi tar for oss forbruket per gjest og det samlede forbruket knyttet til antall gjestedøgn.

3.1.1. Antall gjestedøgn

I 2013 hadde Ytre Namdal anslagsvis 82 850 gjestedøgn, fordelt på 60 750 døgn i sommerhalvåret og 22 100 døgn om vinteren. Hele Namdalen hadde 270 750 gjestedøgn, fordelt på 195 550 døgn på sommerhalvåret og 75 200 døgn på vinterhalvåret. Vi ser at størsteparten av reisende til regionen kommer om sommeren.

Forbruket varierer over forbrukergrupper og sesong. Det er derfor viktig å benytte en inndeling som får frem de relevante forskjellene for større grupper, slik at man ikke aggregerer viktige ulikheter bort. En persons forbruk varierer i forhold til overnattingsform, nasjonalitet³, reisemål og årstid. På denne bakgrunn av har vi delt inn gjestedøgnene i åtte grupper, som igjen er delt inn i sommerhalvår og vinterhalvår. Disse åtte gruppene, med angivelse av gjestedøgn⁴ for hver årstid både for Ytre Namdal og hele Namdalen er gjengitt i tabell 1 under.

Vi har definert sommerhalvåret som mai til oktober og vinterhalvåret som november til april. Ved inndelingen tar vi sikte på at sesongene skal være like lange, at sommersesongen primært skal dekke månedene med barmark og at vintersesongen primært skal dekke månedene med snødekke.

Vi ser at regionen har klart flest tilreisende om sommeren; over 70 prosent av alle ferierelaterte overnattinger skjer i sommerhalvåret. Antall yrkesreisende er relativt likt sommerhalvåret og vinterhalvåret, noe som impliserer at denne gruppen utgjør over 60 prosent av hotellgjester i vinterhalvåret. Merk at yrkesreisende inkluderer kurs- og konferansegjester.

² Forbruket til dagsbesøkende forøvrig er ikke inkludert i analysen. Ikke-kommersiell utleie av de private hyttene er heller ikke tatt med. Besøktallene er imidlertid inkorporert i hyttestatistikken. Samtidig burde fastboende som benytter seg av kommersielle overnattinger i kommunen tas ut av beregningene, da slike gjestedøgn ikke øker omsetningen knyttet til reiseliv i regionen. Disse effektene vil imidlertid være av en relativt liten størrelsesorden og vil til en viss grad utlikne hverandre. Fastboende som har hytter innad i regionen er tatt ut av beregningene.

³ Vi skiller kun mellom nordmenn og utlendinger generelt. Utlendinger utgjør cirka 10 prosent av hotellgjestene og 28 prosent av campinggjestene. De tre største gruppene av utenlandske turister er tyskere, svensker og nederlendere. Henviser til statistikknett for mer detaljert informasjon om overnatting per nasjonalitet.

⁴For gjester fra cruise og hurtigruten er besøkene vanligvis kortere enn et døgn. Som vi skal se innebærer dette at utgifter til overnatting og transport i regionen faller bort.

Tabell 1 - Oversikt over antall besøkende i de ulike segmentene, sommer- og vinterhalvåret. Kilde: Statistikknett (2013), SSB (2013), TØI (2007), Menon (2014)

Besøksgruppe	Ytre Namdal			Hele Namdalen		
	Sommer	Vinter	Total	Sommer	Vinter	Total
Hotell - nordmenn ferie/fritid	3 260	1 410	4 670	21 700	8 290	29 990
Hotell - utlendinger ferie/fritid	450	110	560	3 010	710	3 720
Hotell - nordmenn yrke	2 200	2 410	4 610	14 730	14 150	28 880
Hotell - utlendinger yrke	310	180	490	2 040	1 210	3 250
Camping og hyttegrend - nordmenn	18 230	7 020	25 250	52 080	20 060	72 140
Camping og hyttegrend - utlendinger	9 060	550	9 610	25 890	1 580	27 470
Besøkende ved fritidsbolig	21 840	8 390	30 230	70 740	27 180	97 920
Hurtigruten og cruisegjester	5 390	2 010	7 400	5 390	2 010	7 400

For å finne antall gjestedøgn for hotell- og camping/hyttegrendgjester sommer og vinter i hele Namdalen har vi brukt månedlig statistikk for 2013 fra Statistikknett Reiseliv, som har systematisert Statistisk sentralbyrås (SSB) statistikk.⁵ Statistikknett har ikke tall på kommunenivå men rapporterer samlede overnattinger for regionen Namdal som også inkluderer Snåsa, en kommune som ikke er en del av denne analysen. For å korrigere for Snåsa har vi ved hjelp av Menons regnskapsdatabase funnet kommunens andel omsetning i hotell- (12 prosent) og campingbedrifter (0 prosent) i forhold til hele Namdalen, og trukket en tilsvarende andel i fra de regionale besøkstallene.

På tilsvarende måte har vi beregnet overnattingstallene for Ytre Namdal ved å multiplisere de regionale besøkstallene i hele Namdalen med de tre kommunenes andel av regionens omsetning innen hotell- (15 prosent) og campingbedrifter (35 prosent).

Vi har også estimert antall gjestedøgn på private fritidsboliger. Ved å kombinere SSBs statistikk over antall fritidsboliger i regionen med Agderforsknings data på eierskap, beregner vi antall fritidsboliger som eies av innbyggere utenfor Namdalen.⁶ Vi sorterer altså ut lokale hytteeiere da denne gruppen ikke tilfører nye inntekter til regionen.

Vi har beregnet at det er 456 fritidsboliger i Ytre Namdal med eiere fra andre deler av landet og at det er 1477 fritidsboliger med eiere fra andre deler i hele Namdalen. Vi har så multiplisert antall fritidsbygninger med gjennomsnittlig antall bruksdøgn per år per fritidsbolig i Nord-Trøndelag (TØIs nasjonale fritidsboligundersøkelse 2008), som var 66,3 døgn i 2008. På denne måten estimerer vi at det er omtrent 30 250 gjestedøgn per år i fritidsboliger i Ytre Namdal og 97 925 gjestedøgn i fritidsboliger i hele Namdalen. Vi har antatt samme sesongfordeling av gjestedøgn ved fritidsboliger som fritidsreisende nordmenn som bor på hotell eller camping/hyttegrend.

Antall besøkende som går i land fra Hurtigruten er hentet fra SSBs månedlige havnestatistikk, og vi har brukt et snitt mellom av- og påstigende i havna, sommer- og vinterhalvåret. I 2013 var det da anslagsvis 2 910 turister fra Hurtigruten i sommersesongen og 2 008 om vinteren. Antall cruisegjester har vi estimert på bakgrunn av

⁵ Fordelingen av utenlandske hotellgjestedøgn mellom yrkes- og fritidsreisende er ikke rapportert på Statistikknett, men vi antar den følger samme fordelingen som nordmenn. Etter samtale med flere hoteller i området har vi fått oppgitt at en ikke ubetydelig andel utenlandske gjester er yrkesreisende og at disse ofte er ansatte i norske filialer i utlandet eller er innkjøpere av norske varer produsert i regionen.

⁶ Dette medfører at i forhold til SSB sine tall er nesten 60 prosent av hyttene tatt ut for Ytre Namdal mens i hele Namdalen er over 70 prosent tatt ut.

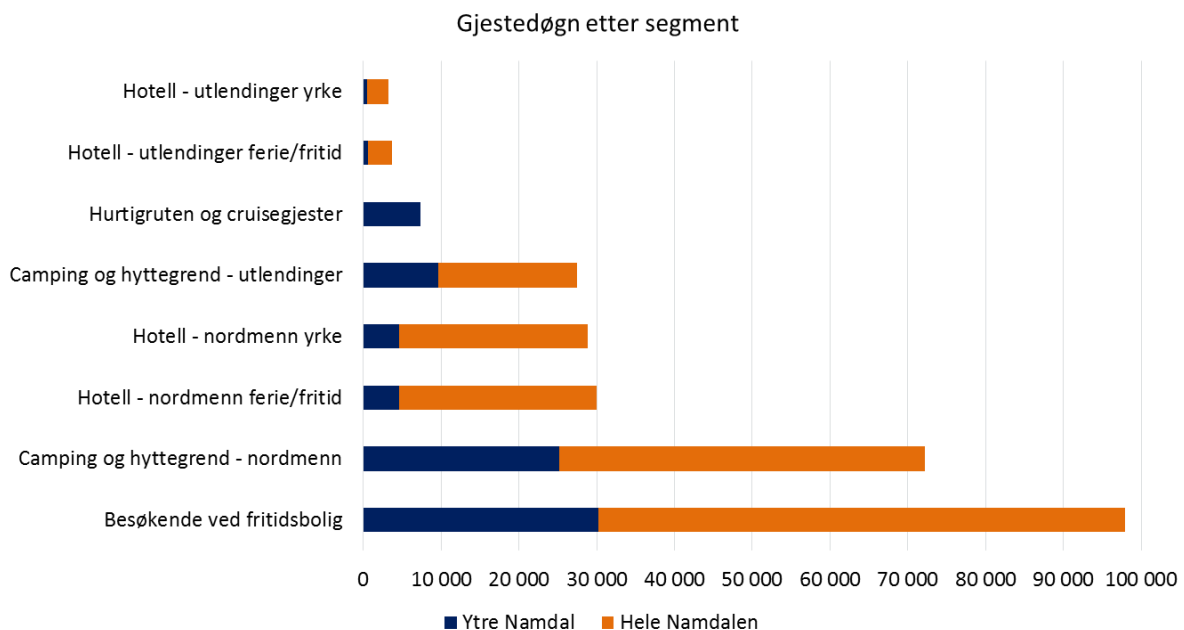
informasjon mottatt fra Vikna Havnevesen. I følge Vikna Havnevesen ankommer som regel mellom tre og syv store cruisebåter i løpet av en sommer; i 2013 var det fire slike båter i havn. Havnevesenet oppgir at 500-1 000 passasjerer fra store cruisebåter pleier å gå i land, og vi bruker derfor gjennomsnittet på 750 passasjerer per båt i våre beregninger samt antall båter i 2013:

- 4 båter x 750 besøkende/båt = 3 000 besøkende.

Samlet beregner vi besøkende fra Hurtigruten og cruise i 2013 til 5 910 besøkende i sommerhalvåret og 2 008 besøkende i vinterhalvåret. Rørvik Havn i Ytre Namdal er Hurtigrutens eneste destinasjon i området, slik at antallet gjester fra cruise og hurtigruten blir likt i analysene for Ytre Namdal og hele Namdalen.

Fordelingen av antall gjestedøgn i Ytre Namdal og hele Namdalen er illustrert i Figur 5 under. Vi ser at tilreisende til regionene i stor grad er private hyttebrukere og campingturister. Utenlandske tilreisende utgjør kun cirka 12 prosent av de besøkende, og av disse er de aller fleste camping- og hyttegrendturister. På hotellene i området er det i snitt omtrent like mange yrkes- og fritidsreisende gjester per år, men med et flertall av fritidsreisende om sommeren og yrkesreisende om vinteren. Det er en betydelig større andel hotellbesøkende i hele Namdalen enn i Ytre Namdal, noe som ikke er overraskende gitt at det er et større geografisk område med flere tettbebygde strøk og større tilbud av hotell.

Figur 5 – Fordeling av gjestedøgn i Ytre Namdal og Namdalen i forhold til type gjester gjennom hele året. Kilde: Menon (2014), SSB (2013), Statistikknett (2013), TØI (2008)

Som Figur 5 over viser er besøkende ved fritidsbolig det største segmentet i både Ytre Namdal og hele Namdalen.

3.1.2. Forbruk per gjestedøgn

For å beregne totalt forbruk knyttet til hvert segment må vi knytte sammen antall gjestedøgn med forbruk per gjestedøgn segment for segment. I dette avsnittet presenteres kildene til, og beregninger av, forbruk per gjestedøgn.

Forbrukstallene knyttet til de kommersielle overnattingssegmentene er hentet fra Transportøkonomisk institutts (TØI) nasjonale ferie- og fritidsundersøkelser fra sommeren 2008 og vinteren 2009 og nasjonale fritidsboligundersøkelse (2008).⁷ Forbruket til hurtigruten- og cruisegjester er hentet fra Grontmijs cruiseundersøkelse (2010). I alle undersøkelsene er det gjort spørreundersøkelser/intervju der de reisende har blitt bedt om å oppgi gjennomsnittlig døgnforbruk⁸ fordelt på ulike kategorier.

Vi benytter Transportøkonomisk Institutts kartlegging av de tilreisendes forbruk om sommeren og vinteren fordelt på sju forbrukskategorier; «overnatting», «servering», «transport», «dagligvarer», «øvrige varekjøp», «aktiviteter» og «andre utgifter». Forbrukskategoriene fra Grontmijs (2010) har vi tilpasset TØI sin inndeling. For hurtigruten- og cruisegjester faller overnattings- og transportkostnader bort. For hyttebesøkende har vi også tatt ut overnattingskostnader da disse ikke er knyttet til antall gjestedøgn. Faste kostnader ved hytteierskap beregnes i et eget avsnitt.

Forbrukstallene for de ulike segmentene er samlet inn i årene 2007-2010. I alle tilfeller er disse inflasjonsjustert i tråd med Norges Banks oppgivelse av konsumprisindeksen, slik at de skal tilsvare forbruk i 2013.⁹ Informasjon om fordelingen mellom de ulike forbrukskategoriene er fra 2005-2010, og vi antar at denne er lik i dag.

I Figur 6 og Figur 7 under har vi oppsummert forbrukstallene per gjestedøgn sommer og vinter per besøkskategori. Faste kostnader ved hytter er ikke inkludert.

Vi ser at forbruket til utlendinger er betydelig høyere enn forbruket til nordmenn for alle overnattingskategorier, og ikke overraskende at yrkesreisende har høyest forbruk. Forbruket direkte relatert til antall gjestedøgn er ikke veldig høyt for tilreisende i egen fritidsbolig eller for cruisegjester. Dette er rimelig da disse gruppene ikke har kostnader til overnatting, som for alle andre gjestegrupper er den klart største utgiftsposten.

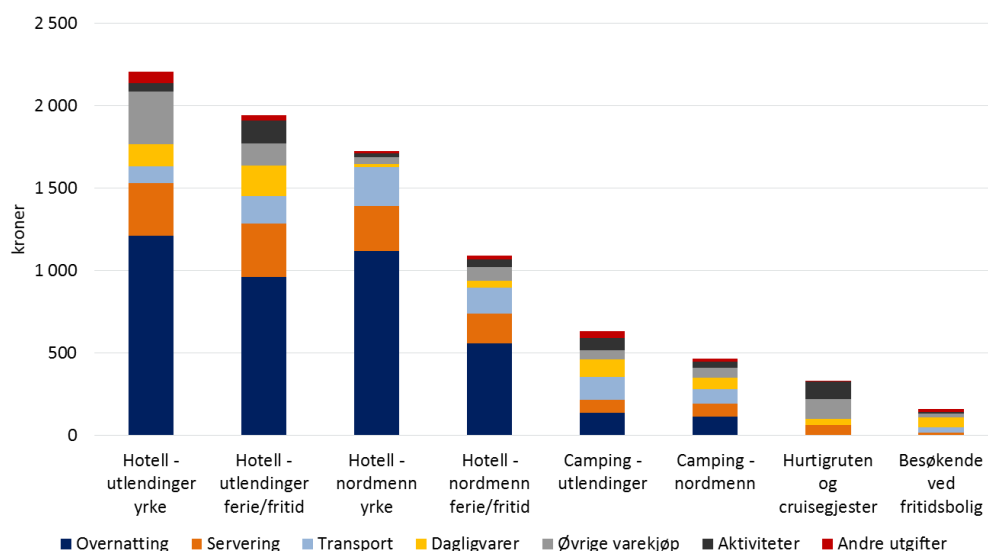
For hotellgjester er overnatting og servering stort sett de største utgiftspostene. Vi ser at både yrkes- og fritidsreisende utlendinger samt gjester fra Hurtigruten og cruise bruker forholdsvis mye penger på aktiviteter og varekjøp både sommer og vinter.

⁷ TØI's rapporter er en del av TOURIMPACT serien som er et samarbeid med SSB.

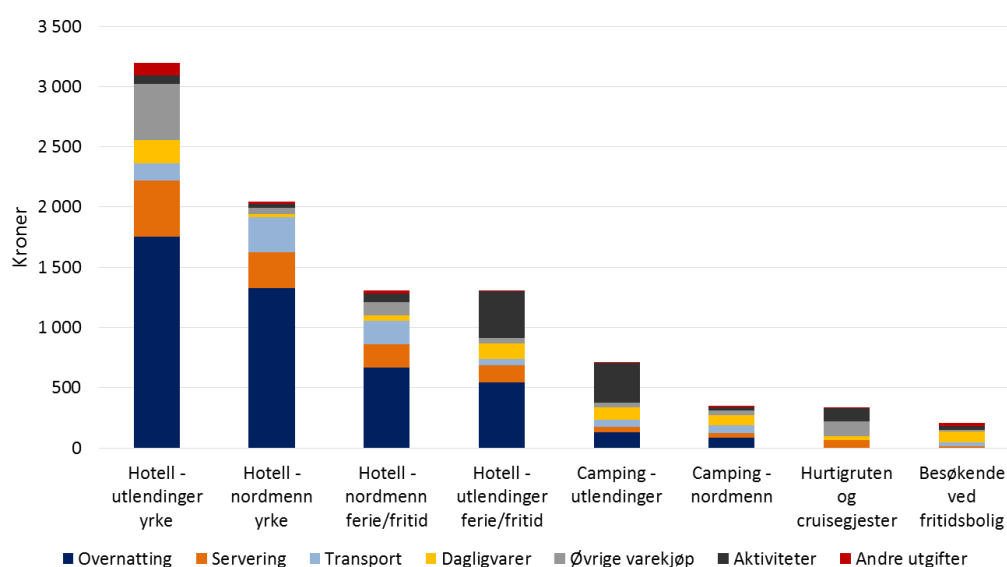
⁸ Selv om cruisebesøk vanligvis er kortere enn ett døgn er forbrukstallene til disse oppgitt per besøk i land slik at de tilsvarer deres døgnkonsum i regionen. Overnattingskostnader faller bort for denne gruppen.

⁹ Hotellene i Namdalen har hatt en sterkere prisvekst enn resten av landet. Vi har derfor tilpasset overnattingskostnadene til segmentene som bort på hotell til det reelle prisnivået.

Figur 6 - Fordeling av forbruksutgifter per kundesegment sommerhalvåret 2013. Kilde: Menon (2014), TØI (2007-2009), Grontmij (2010)

Figur 7 - Fordeling av forbruksutgifter per kundesegment vinterhalvåret 2013. Kilde: Menon (2014), TØI (2007-2009), Grontmij (2010)

Grunnlaget i ringvirkingsanalyser er forbruket som tilfaller henholdsvis Ytre Namdal og hele Namdalen. Andeler av forbruket vil variere og avhenge av flere lokale forhold, slik som næringslivets og befolkningens størrelse på stedet og nærliggende steder, avstanden til nærliggende destinasjoner, avstanden til andre destinasjoner, hvor turiststrømmingene kommer fra, karakteristikk ved turistene og så videre. På bakgrunn av erfaringer fra andre studier og skjønn har vi anslått disse andelene, se Figur 18 og Figur 19 i vedlegg for disse antagelsene. Noen viktige bakenforliggende resonnerer er som følger: Ettersom regionen ligger langs en populær kystriksvei er det sannsynlig at en andel av overnattingsgjestene kun er gjennomreisende og vil legge igjen mindre penger i regionen enn det som er gjennomsnittlig for hele reisen. Samtidig er det også flere dagsbesøkende bilgjester i regionen som bruker penger på servering, aktiviteter og varekjøp men som ikke blir fanget opp i overnattingsstatistikken. Vi antar at disse effektene omtrent utligner hverandre, slik at vi anslår at nær 100

prosent av forbruket tilknyttet hotellgjestene tilfaller regionene. Det er imidlertid vanlig at gjester ved camping, hyttegrend og private hytter i større grad gjør storinnkjøp både før og i løpet av en reise og fordeler forbruket over flere dager. Vi antar derfor at en andel av utgiftene til transport, dagligvarer og andre varekjøp vil tilfalle aktører utenfor regionene.

3.2. Faste kostnader og investeringer knyttet til fritidsboliger

Den direkte reiselivsrelaterte omsetningen i Ytre Namdal og hele Namdalen er ikke bare knyttet til antall gjestedøgn for ulike gjester. Mye av omsetningen er også knyttet til faste kostnader ved eksisterende hytter og i forbindelse med bygging av nye hytter. Selv om store deler av omsetningen vil tilfalle for eksempel byggentreprenører utenfor regionene, vil også vesentlige inntekter tilfalle lokale aktører.

3.2.1. Faste kostnader og investeringer knyttet til eksisterende fritidsboliger

Vi har delt de faste kostnadene inn i fire kategorier: «bygg og anlegg», «strøm og brensel», «offentlige avgifter» og «øvrige varekjøp». Merk at kategorien «bygg og anlegg» også inkluderer feste- og bygslingsavgift så vel som kjøp av utstyr og tjenester i forbindelse med vedlikehold. Offentlige avgifter inkluderer eiendomsskatt, renovasjonsavgift og andre kommunale avgifter, inkludert vei og brøyting. Merk at offentlige avgifter er høyere i Ytre Namdal enn for hele Namdalen på grunn av en høyere gjennomsnittlig eiendomsskatt på fritidsboliger i de tre kommunene som utgjør Ytre Namdal.

For å finne kostnader forbundet med eierskap og vedlikehold av hytter har vi tatt basis i nasjonale tall fra TØIs Nasjonale Fritidsboligundersøkelse (2008). For å anslå lokale entreprenørers andel av ringvirkningene har vi basert oss på erfaring fra tidligere studier, egne kvalitative vurderinger samt samtaler med lokale aktører.

Bortsett fra offentlige avgifter vil store deler av utgiftene til bygg og anlegg samt kjøp av utstyr og strøm tilfalle aktører utenfor regionene. Det er for eksempel begrenset tilgang på entreprenører og byggemateriale i regionene slik at man må kjøpe utenfra. I tillegg viser andre studier av hytteeieres forbruksatferd at varekjøp ofte blir foretatt nær bosted eller på vei til fritidsboligen. Vi ser derfor at store deler av verdiskapningen og ringvirkningene vil tilfalle aktører utenfor regionene og tas derfor ikke med i den lokale analysen. I tabellen nedenfor ser vi hvor stor omsetning faste hyttekostnader genererer samt andelen av denne omsetningen som vil tilfalle aktører i Ytre Namdal og Namdalen.

Tabell 2 - Faste kostnader i kroner for private hytter i Ytre Namdal og Namdalen. Kilde: TØI (2007), Menon (2014)

Faste kostnader – kategorier	Andel til regionen		Ringvirkninger i regionen		
Forbrukskategorier	Per hytte	Alle hytter	Andel	Per hytte	Alle hytter
Ytre Namdal					
Bygg og anlegg	8 200	3 739 200	15 %	1 230	560 880
Strøm og brensel	3 895	1 776 176	5 %	195	88 809
Offentlige avgifter	3 360	1 532 160	100 %	3 360	1 532 160
Utstyr, innredning og øvrige kjøp	5 945	2 711 006	30 %	1 784	813 302
Totalt Ytre Namdal	21 400	9 758 542	38 %	6 568	2 995 151
Hele Namdalen					
Bygg og anlegg	8 200	12 111 400	40 %	3 280	4 844 560
Strøm og brensel	3 895	5 753 097	10 %	390	575 310
Offentlige avgifter	3 060	4 519 620	100 %	3 060	4 519 620
Utstyr, innredning og øvrige kjøp	5 945	8 781 043	50 %	2 973	4 390 521
Totalt Namdalen	21 100	31 165 160	50 %	9 702	14 330 011

3.2.2. Investeringer ved bygging av nye fritidsboliger

Det er ikke bare eksisterende hytter som genererer hytterelatert omsetning i Namdalen. Den lokale hyttestanden er i stadig vekst. Mye av aktiviteten for bygg- og anleggsnæringen i kommunen knytter seg til bygging av nye hytter.

Ifølge Statistisk sentralbyrå ble det i 2013 igangsatt 92 fritidsbygninger¹⁰ i hele Namdalen mens 71 ble ferdigstilt. I Ytre Namdal ble 27 bygninger igangsatt og 14 ferdigstilt. Tabell 3 under oppsummerer omfanget av hyttebygging i Ytre Namdal og hele Namdalen.

Tabell 3 - Omfanget bygging av fritidsboliger i Ytre Namdal og hele Namdalen i 2012 og 2013. Kilde: SSB (2013)

Bygging av fritidsboliger Nøkkeltall	Ytre Namdal		Namdalen	
	2012	2013	2012	2013
igangsatte fritidsbygninger	21	27	92	92
fullførte fritidsbygninger	16	14	70	71
igangsatt bruksareal m ²	1 631	1 822	5 381	6 214
fullført bruksareal m ²	1 107	875	4 780	4 350

Merk at bygninger med flere boenheter regnes som én bygning

Hyttebyggingen fluktuerer en del fra år til år, så derfor har vi vektet byggetallene for igangsatte og fullførte fritidsboliger likt, og tatt et gjennomsnitt for 2012 og 2013. Slik har vi beregnet antall nye fritidsbygninger til å være 20 i året i Ytre Namdal og 81 i hele Namdalen. Tilsvarende har vi vektet igangsatt og fullført bruksareal likt for å finne snittareal for nybygde hytter i regionene, som vi har beregnet til 64 m² i hele Namdalen og 70 m² i Ytre Namdal. Etter å ha undersøkt pris på ferdige hytter hos flere leverandører har vi anslått en byggepris på 1,3 millioner kroner for hyttene i Ytre Namdal og 1,2 millioner kroner for hyttene i hele Namdalen. Tomtekjøp ses bort i fra, siden det er snakk om en omfordelingseffekt snarere enn generering av nye verdier. Vi har videre anslått at byggetreprenører i Ytre Namdal og hele Namdalen sin andel av hyttebyggingen er henholdsvis 15 prosent og 40 prosent. I hele Namdalen er det registrert enkelte store byggefirmaer som er totalleverandører av hytter, mens Ytre Namdal som et lite og tynt befolket område må få det meste av byggetjenester og materiale levert utenfra regionen. Vi har oppsummert utregningene i tabellen under.

Tabell 4 - Beregning av omsetning relatert til hyttebygging i Ytre Namdal og hele Namdalen for lokale produsenter. Kilde: Menon (2014).

Bygging av fritidsboliger	Ytre Namdal	Namdalen
Antall nye fritidsbygninger ilt ett år	20	81
Omsetning per fritidsbygning bygd	1 300 000	1 200 000
Omsetning totalt	26 000 000	97 200 000
Andel av hyttene som er bygget av produsenter i regionen	15 %	40 %
Omsetning for produsenter i regionen	3 900 000	38 880 000

Tallene inkluderer ikke inntekter eller utgifter tilknyttet kjøp og salg av tomter

¹⁰ En fritidsbygning kan potensielt inneholde flere boenheter. For enkelhets skyld regner vi likevel én fritidsbygning som én fritidsbolig/hytte, og bruker begrepene om hverandre. Totalt antall bruksdøgn for hyttesegmentet kan derfor betraktes som et konservativt estimat.

3.3. Beregning av totalt reiselivsrelatert forbruk og investeringer

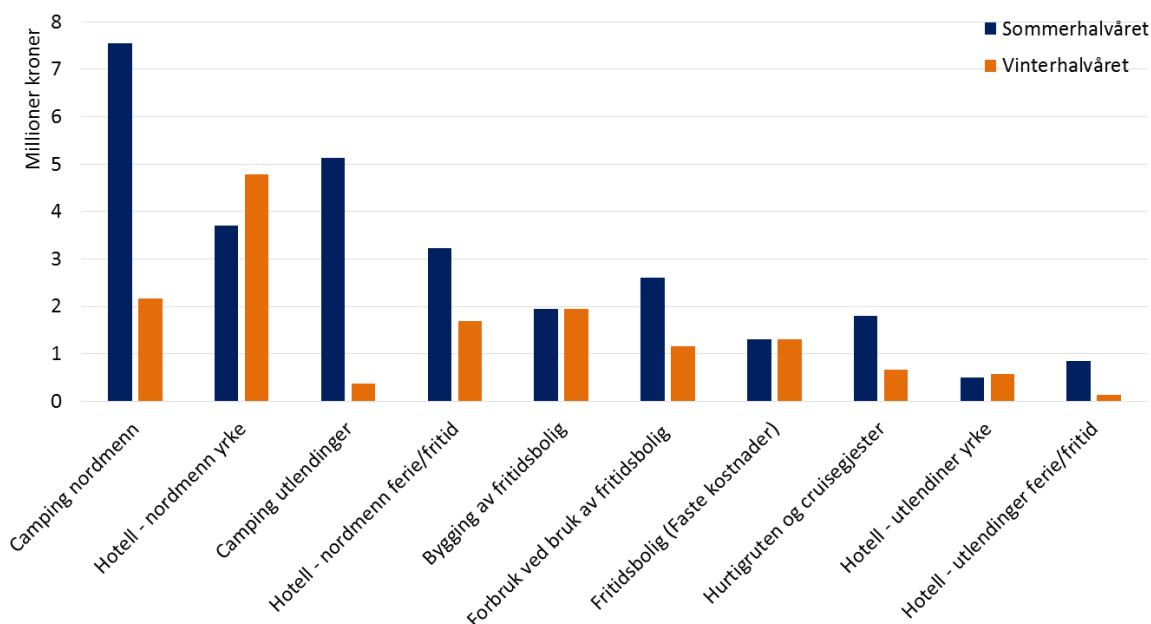
I dette delkapittelet vil vi presentere totalt forbruk per segment samt investeringer og faste kostnader knyttet til fritidsboliger, samlet. I delkapittel **Feil! Fant ikke referanseilden.** presenterte vi antall gjestedøgn og forbruk per segment, i delkapittel **Feil! Fant ikke referanseilden.** gikk vi igjennom antall eksisterende fritidsboliger og antatte faste kostnader knyttet til disse, samt antall fritidsboliger under oppføring med tilhørende investeringer. I dette delkapittelet vil vi sammenstille beregningene fra de foregående delkapitler og dermed presentere kildene for reiselivets inntekter i Ytre Namdal og hele Namdal.

3.3.1. Reiselivsrelatert forbruk og investeringer på 44 millioner kroner i Ytre Namdal i 2013

Ifølge våre beregninger beløp det reiselivsrelaterte forbruket og realinvesteringene i Ytre Namdal seg til om lag 44 millioner kroner i 2013. Campingturistene og hotellturistene synes å stå for omtrent like mye av det reiselivsrelaterte forbruket i Ytre Namdal; gruppene forbruker 15 millioner kroner samlet hver. Besøkende ved fritidsboliger står for 11 millioner kroner i forbruk og investeringer i området, mens Hurtigruten og cruisegjester står for et forbruk på 2,5 millioner kroner.

Vi har illustrert denne omsetningen fordelt på sesong og forbrukergrupper i **Figur 8** nedenfor. For enkelhetsskyld har vi delt kostnadene til hyttebygging og faste kostnader for hytter likt mellom sesongene.

Figur 8 – Forbruk og investeringer i Ytre Namdal fordelt på sesong og inntektskilde. Kilde: Menon (2014)

Vi ser at forbruk knyttet til norske campingturister skaper størst inntekter i Ytre Namdal med ti millioner kroner i forbruk. Norske campingturister, og også utenlandske campingturister, kommer i størst grad på sommeren, og står følgelig for et langt større forbruk i sommerhalvåret. Yrkesreisende nordmenn er det nest største segmentet og står for et forbruk på 8,5 millioner kroner over hele året. Yrkesreisende har et noe høyere forbruk i vinterhalvåret. Det tredje største segmentet i Ytre Namdal med hensyn til samlet forbruk, er utenlandske campingturister. Utenlandske campingturister står for et forbruk på 5,5 millioner kroner gjennom hele året. Nordmenn på hotell med ferie/fritid som formål forbruker 5 millioner kroner i området, mens bygging av fritidsboliger skaper en omsetning på i underkant av 4 millioner kroner i Ytre Namdal.

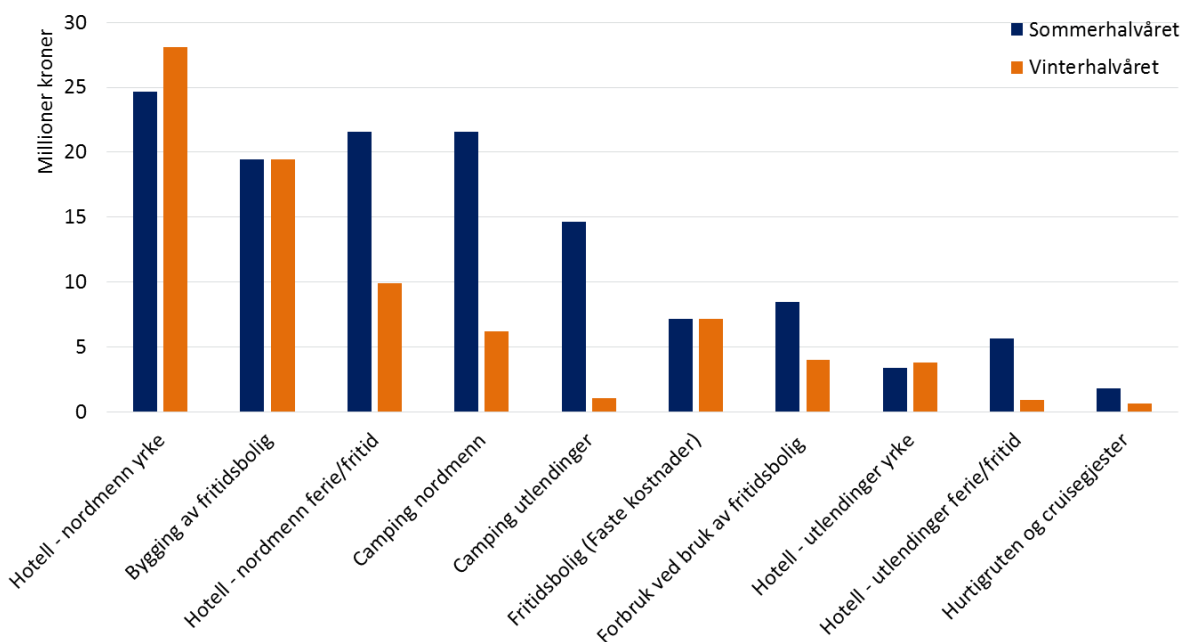
Ellers viser våre beregninger at Hurtigruten og cruisegjester også er et relativt lite segment med hensyn til forbruk. Hurtigruta- og cruisebesøkende stod for et forbruk på 2,5 millioner kroner. Gruppen står for omtrent 7 400 besøk, men på grunn av lavt forbruk (330 kroner per besøk) blir det totale bidraget til omsetning lite. Våre beregninger viser også at utlendinger på hotell er et lite segment i Ytre Namdal; de aller fleste utlendingene bor på campingplass.

3.3.2. Reiselivsrelatert forbruk og investeringer på 210 millioner kroner i hele Namdalen

Våre beregninger viser at det reiselivsrelaterte forbruket og realinvesteringene i hele Namdalen samlet var på 210 millioner kroner i 2013. Når man ser på hele Namdalen under ett er det hotellgjestene som står for størst samlet forbruk av de tilreisende til regionen. Besøkende ved hotell stod for et forbruk på 98 millioner kroner. Besøkende ved private fritidsboliger stod på sin side for forbruk, faste kostnader og investeringer på 66 millioner kroner, mens campinggjestene står for et forbruk på 43 millioner kroner i hele Namdal. Hurtigruta- og cruisebesøkende stod på sin side for et forbruk på 2,5 millioner kroner.

Figur 9 under viser det reiselivsrelaterte forbruket i hele Namdal fordelt på ulike segmenter og årstid.

Figur 9 - Forbruk og investeringer i hele Namdalen fordelt på sesong og inntektskilde. Kilde: Menon (2014)

Våre beregninger tilsier at segmentet norske yrkesreisende på hotell står for størst totalforbruk med 53 millioner kroner. Bygging av fritidsboliger skaper de nest største inntektene i regionen med 39 millioner kroner i 2013, vi har i figuren under fordelt omsetningen knyttet til bygging av fritidsboliger likt mellom sommer og vinter. Ellers er nordmenn på hotell med ferie/fritid som formål det tredje største reiselivssegmentet med et samlet forbruk på 31,5 millioner kroner. Norske campingturister har et samlet forbruk på i underkant av 28 millioner kroner. Ifølge våre beregninger skjer 78 prosent av denne gruppens forbruk i sommerhalvåret.

Utenlandske campingturister forbruker 15,5 millioner kroner og utlendinger på hotell forbruker 14 millioner kroner, uavhengig av formål. Tilreisende besøkende til fritidsboliger står ellers for et forbruk på 12,5 millioner kroner og de brukte etter våre beregninger 18 millioner kroner på faste kostnader i Namdalen.

3.4. Beregning av totalt forbruk innen varehandel

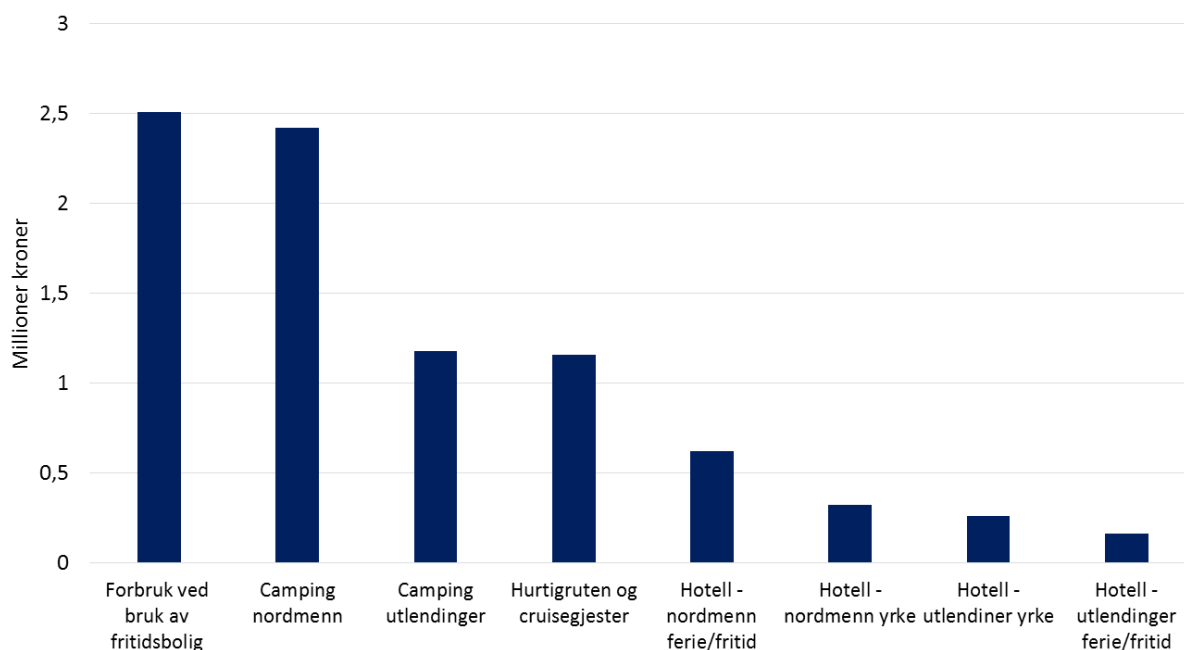
I dette delkapittelet vil vi belyse hvor mye vi tilreisende forbruker innen varehandelen i henholdsvis Ytre Namdal og hele Namdalen. Metoden vi har benyttet for å beregne følgende er å benytte TØIs forbrukstall for varehandel for ulike segmenter, multiplisert med antall besøksdøgn i henholdsvis Ytre Namdal og hele Namdalen. Metoden innebærer at kun registrerte besøkende regnes inn i analysen, mens gjennomreisende ikke regnes med.

3.4.1. Besøkendes forbruk innen varehandel er på 9 millioner kroner i Ytre Namdal

Ifølge våre beregninger stod besøkende for et forbruk på 9 millioner kroner innen varehandel i Ytre Namdal i 2013, det vil si omtrent en fjerdedel av det reiselivsrelaterte forbruket i området, se Figur 10 under.

Her er det besøkende ved fritidsbolig som har det høyeste samlede forbruket med omtrent 2,5 millioner kroner. Besøkende ved fritidsboliger har både et høyt forbruk i dagligvarebutikkene og de antas å gjøre en del innkjøp av utstyr, innredning og lignende i andre butikker i Ytre Namdal. Ellers står også norske campingturister for omtrent 2,5 millioner kroner i omsetning i Ytre Namdals butikker. Campingturistene er kjent for å ha et lavt forbruk lokalt, men når det gjelder varehandel bruker segmentet omtrent like mye penger som hotellbesøkende og andre. Campingturister bruker derimot mye mindre penger på servering og opplevelser. Campingturister er et stort segment i Ytre Namdal, og står dermed for et relativt høyt forbruk innen varehandel i forhold til andre segment.

Figur 10 – Reiselivsrelatert forbruk innen varehandel i Ytre Namdal i 2013. Kilde: Menon

Ellers gir våre beregninger et forbruk på omtrent 1,2 millioner kroner for Hurtigruten- og cruisegjester i Ytre Namdals butikker. For å beregne Hurtigruten- og andre cruisegjesters forbruk har vi lagt Grontmij's cruiseundersøkelse til grunn, og vi har beregnet gjennomsnittlig forbruk til være i overkant av 150 kroner per besøk.

Hotellsegmentet har ikke spesielt høyt forbruk per gjestedøgn innen varehandel, denne gruppen bruker mest penger på servering, transport og opplevelser. Samlet sett har vi beregnet at hotellbesøkende har et forbruk på 1,4 millioner kroner.

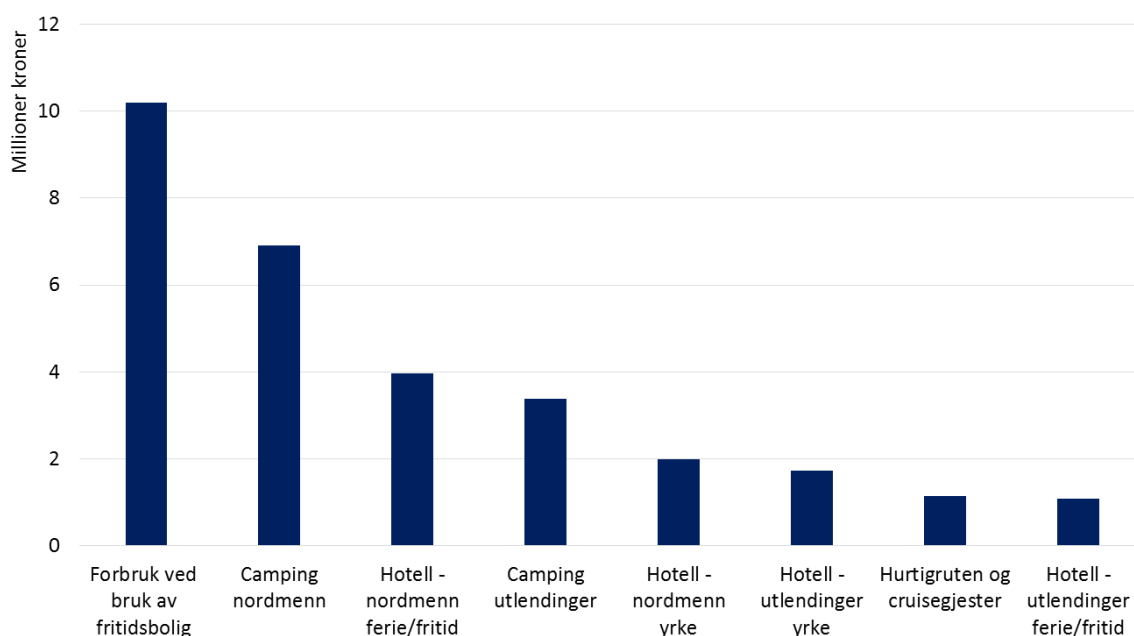
3.4.2. Besøkendes forbruk innen varehandel er på 30 millioner kroner i hele Namdalen

Våre beregninger tyder på at registrerte besøkende til hele Namdal bruker 30 millioner kroner innen varehandel i hele Namdalen samlet, se Figur 11 under.

Ifølge våre beregninger tilreisende til private fritidsboliger et forbruk innen varehandel på 10 millioner kroner i hele Namdalen. Dermed bruker denne gruppen mer penger i hele Namdalen enn i Ytre Namdal per fritidsbolig, noe vi mener er realistisk med tanke på at regionen er langt større geografisk sett og varetilbudet også er betydelig større.

Som for Ytre Namdal er campingturistene en viktig inntektskilde for varehandelen i hele Namdalen med et samlet totalforbruk på 10 millioner kroner. Campingturistene bruker en del penger på dagligvarehandel, noe som er naturlig med tanke på at segmentet bruker langt mindre penger på servering enn andre segmenter.

Figur 11 – Reiselivsrelatert forbruk innen varehandel i hele Namdalen i 2013. Kilde: Menon

Hotellgjestene står samlet sett for et forbruk på 9 millioner kroner; nordmenn med ferie/fritid som formål bruker mest, mens utlendinger med ferie/fritid som formål bruker minst. Sistnevnte grupper er av et lite antall, mens forbruket per gjestedøgn på varehandel er relativt høyt med 320 kroner.

Som nevnt i delkapittelet over, gir våre beregninger et forbruk omtrent på 1,2 millioner kroner for Hurtigruten- og cruisegjester i Ytre Namdals butikker.

I regionbyen Namsos er det to store kjøpesentre som er viktige for den lokale handelsstanden; Namsos storsenter med 43 butikker og AMFI Namsos med 20 butikker. Tilgang på et bredt utvalg butikker er viktig for å gjøre et område attraktivt for tilreisende. Etter samtaler med lokale reiselivsaktører¹¹ vet vi også at det er mange gjennomreisende bilturister i regionen som ikke nødvendigvis har Namdalen som hovedmål for reisen. Da kan tilgang på et bredt utvalg butikker bidra til at Namsos blir et stopp på veien, noe som både genererer omsetning på kjøpesentrene men også bidrar til omsetning i serverings- og overnattingsbransjen.

¹¹Vi har snakket med Museet Midt, Rica Rock City Namsos og Kysthotellet Rørvik.

4. Totale ringvirkninger av forbruk og investeringer

Reiselivet genererte forbruk og realinvesteringer til om lag 47 millioner kroner i Ytre Namdal og 260 millioner kroner i hele Namdalen i 2013. I kapittel 3 beregnet vi det totale reiselivsrelaterte forbruket og investeringer knyttet til fritidsboliger. Vi presenterte resultatet med utgangspunkt i kildene til inntektene. I dette kapitlet skal vi vise **hvilke næringer** i regionene som får omsetning som følge av det reiselivsrelaterte forbruket, omfanget av den relaterte verdiskapingen, og hvor mange som kan tenkes å sysselsettes som følge av dette forbruket.

4.1. Totale ringvirkninger forbruk og investeringer i Ytre Namdal

I dette delkapitlet ser vi på omsetnings-, verdiskapnings-, og sysselsettingsvirkninger av reiselivsrelatert forbruk og investeringer i fritidsboliger for hele Namdalen.

4.1.1. Reiselivsrelatert forbruk og investeringer skaper en omsetning på 47 millioner kroner i Ytre Namdal

Næringslivet i Ytre Namdal opplevde ifølge Menons beregninger en samlet omsetning på 47 millioner kroner i både direkte omsetning og andre- og høyereordens ringvirkninger fra reiselivsrelatert forbruk i de tre kommunene. Den reiselivsrelaterte omsetningen bidrar til en verdiskaping på 18 millioner kroner i Ytre Namdal.¹² Figur 12 nedenfor viser hvordan omsetning og verdiskaping fordeler seg mellom næringene.

Vi ser at «overnatting» (hotell, kommersiell hytteutleie og camping) får størst omsetning fra reiselivsforbruk med om lag 13 millioner kroner. I tillegg til at overnatting er den største utgiftsposten for alle kommersielle overnattingssegmenter er denne bransjen nødvendigvis helt lokal, slik at all omsetning tilfaller regionen. Overnattingsbransjen er arbeidsintensiv, det vil si at det krever mye personell for å drive innen bransjen. Arbeidsintensive bransjer som overnatting har derfor gjerne en høyere verdiskapingsmargin enn mange andre næringer, og derfor er også verdiskapingen innen overnatting i Ytre Namdal høyere enn i de andre næringene, med 7 millioner kroner.

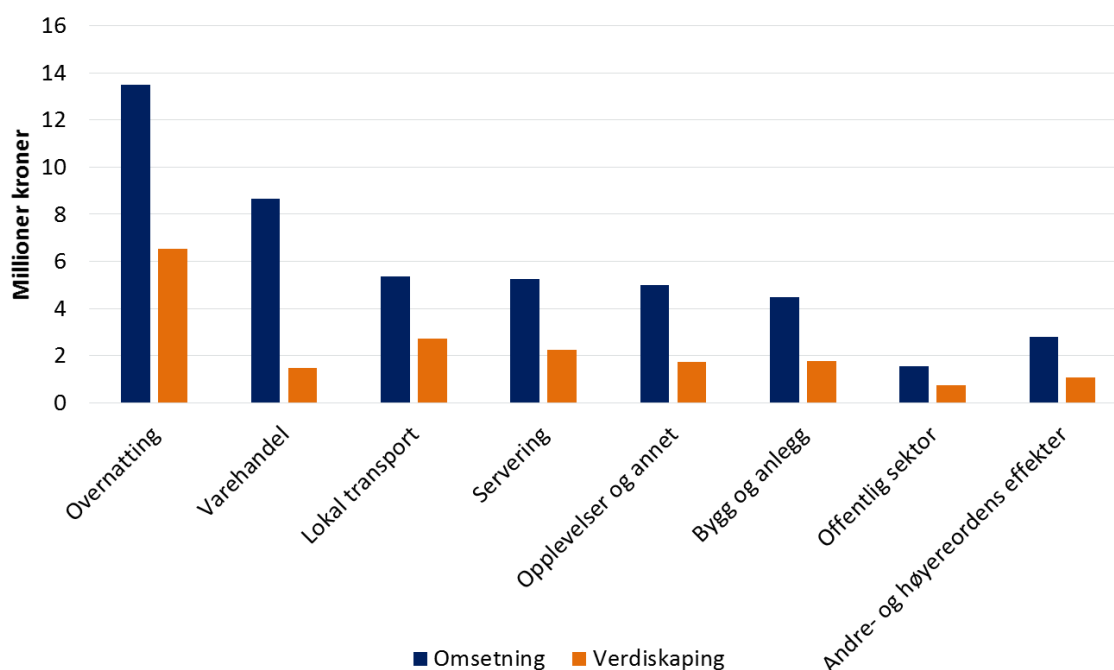
Nest størst omsetning tilfaller «varehandel» med rundt 9 millioner kroner. En stor del av omsetningen innen varehandel går til kjøp av varer og tjenester fra underleverandører, slik at kun en liten andel av omsetningen bli verdiskaping, altså lønn til de ansatte og driftsresultat (EBITDA). Verdiskaping innen varehandel beløper seg til i overkant av 1,5 millioner kroner.

Videre følger bransjene «servering», «transport» og «opplevelser», som oppnår en omsetning på i overkant av 5 millioner kroner fra besøkendes forbruk. Som figuren under viser bidrar omsetningen til en verdiskaping på omtrent 3 millioner kroner innen lokal transport, det vil si at dette er en næring hvor store deler av inntekten blir igjen i bedriftene, og det er lite vare- og tjenestekjøp fra underleverandører. Omsetningen generert av reiselivsrelatert forbruk skaper en verdiskaping på omtrent 2 millioner kroner innen bransjene servering og opplevelser.

Ellers bidrar investeringer og vedlikehold av fritidsboliger til en omsetning på 4 millioner kroner innen bygg- og anleggsbransjen i Ytre Namdal og en verdiskaping på i underkant av 2 millioner kroner. Offentlige avgifter og eiendomsskatt bidrar ifølge våre beregninger til en inntekt på 1,5 millioner kroner og en verdiskaping på 700 000 kroner i kommunene.

¹² Verdiskaping måles som bruttoprodukt, det vil si bedriftens lønnskostnader og driftsresultat før rentekostnader, skatt, avskrivninger og nedskrivninger (EBITDA). Verdiskaping tilsvarer bedrifters omsetning minus bedriftens vare- og tjenestekjøp; det som «blir igjen» for å avløsnne innsatsfaktorene i produksjonen.

Figur 12 – Reiselivsrelatert omsetning og verdiskaping i Ytre Namdal i 2013 fordelt på næringer. Kilde: Menon (2014)

Vi beregner at 44 millioner kroner omsettes direkte fra turistenes forbruk, mens andre og høyere ordenseffekt fra dette forbruket gir omsetning på 3 millioner. Andre- og høyereordens effekter er omsetning og verdiskaping som genereres utover i verdikjeden når næringer som overnatting, varehandel, lokal transport osv. kjøper varer og tjenester fra underleverandører i Ytre Namdal. Siden Ytre Namdal er et lite geografisk område med relativt få innbyggere antar vi at kun 10 prosent av vare- og tjenestekjøpene utover i verdikjeden forblir i området. En del av vare- og tjenestekjøpene ender opp i andre deler av Namdalen, mens svært mye går til andre deler av landet og utlandet.

Statistisk sentralbyrås kryssløpsanalyse viser omfanget av kjøp mellom ulike næringer, og statistikken blir brukt som utgangspunkt for å beregne hvilke næringer som blir påvirket av økt reiselivsrelatert omsetning og sysselsettingseffektene i hver enkelt underleverandørnæring. Som vi ser av figuren over beregnes omsetningen hos underleverandører i Ytre Namdal til å være 3 millioner kroner, noe som tilsvarer en verdiskaping på én million kroner.

4.1.2. Omsetningen tilsvarer 42 arbeidsplasser i Ytre Namdal

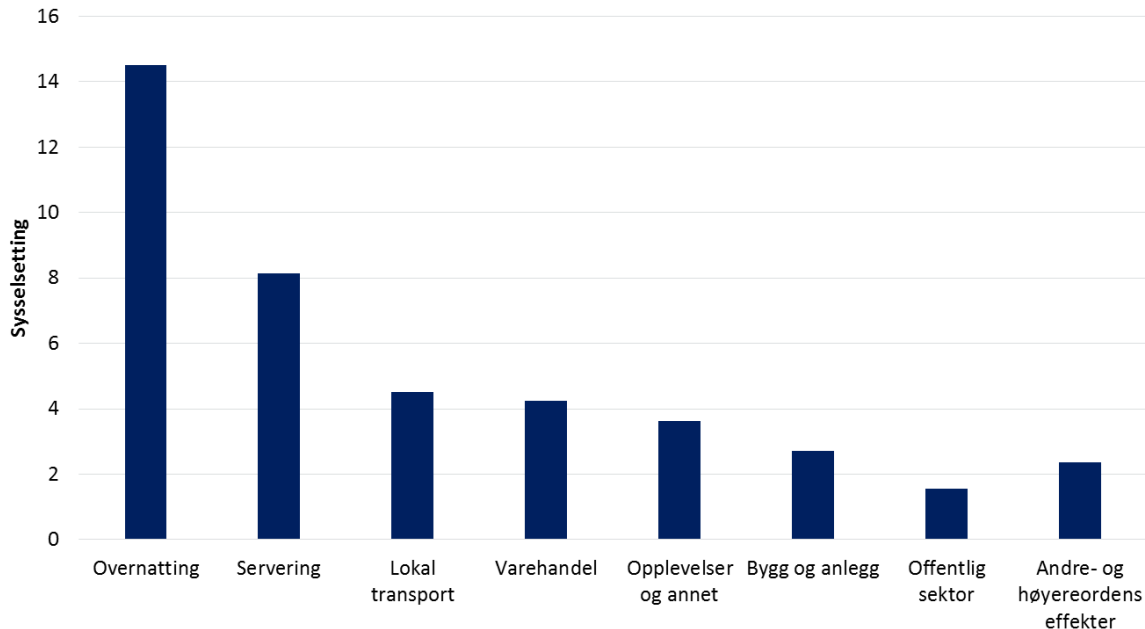
Reiselivsrelatert forbruk skaper 42 arbeidsplasser i Ytre Namdal. Figur 13 nedenfor viser hvordan sysselsettingen fordeles på de ulike bransjene.

Som vi ser skaper det reiselivsrelaterte forbruket klart flest arbeidsplasser innenfor overnattingsbedrifter og servering i Ytre Namdal. Dette henger sammen med at disse næringene er svært tjenesteintensive, både i forhold til næringslivet generelt og i forhold til de andre næringene som opplever økt omsetning på bakgrunn av reiselivet regionene.

Reiseliv sysselsetter 14 arbeidstakere innen «Overnatting», 8 arbeidstakere innen «Servering» og fire arbeidstakere innen «Lokal transport». Videre har vi beregnet at reiseliv skaper fire arbeidsplasser hver innen «Varehandel» og «Opplevelser og annen privat tjenesteyting» og to arbeidsplasser innen «Bygg og anlegg» og

«Offentlig sektor». Vi har anslått at kun 15 prosent av investeringene knyttet til bygging av nye fritidsboliger tilfaller bygg- og anleggsbransjen i Ytre Namdal.

Figur 13 - Reiselivsrelatert sysselsetting i Ytre Namdal i 2013 fordelt på næringer. Kilde: Menon (2014)

Som figuren viser beregner vi at direkte berørte næringers vare- og tjenestekjøp skaper omtrent 2 arbeidsplasser i andre deler av Ytre Namdals næringsliv.

4.2. Totale ringvirkninger av forbruk og investeringer i hele Namdalen

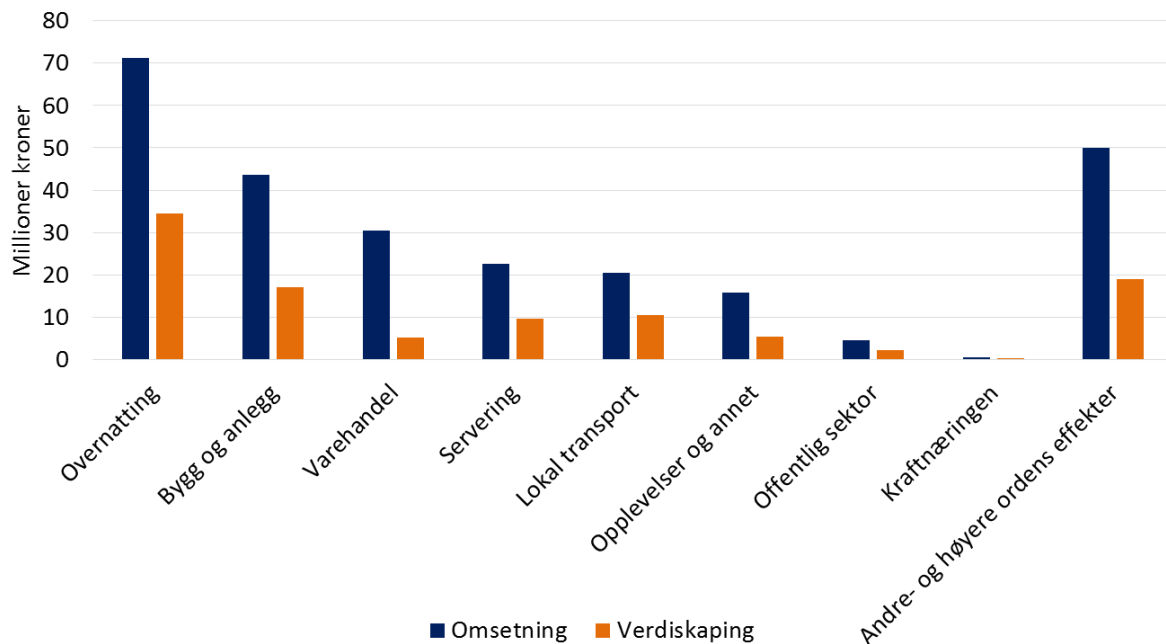
I dette delkapittelet ser vi på omsetnings-, verdiskapnings-, og sysselsettingsvirkninger av reiselivsrelatert forbruk og investeringer i fritidsboliger for hele Namdalen.

4.2.1. Reiselivsrelatert forbruk og investeringer skaper en omsetning på 260 millioner i hele Namdalen

Næringslivet i hele Namdalen opplevde ifølge Menons beregninger en samlet omsetning på 260 millioner kroner i både direkte omsetning og andre- og høyereordens ringvirkninger fra reiselivsrelatert forbruk i regionen. Denne omsetningen tilsvarer en verdiskaping på 104 millioner kroner. Figur 14 nedenfor viser omsetning og verdiskaping fra reiselivsrelatert forbruk fordelt på næringer.

Vi ser at det er overnattingsbransjen som tilfører størst omsetning med 71 millioner kroner og en verdiskaping på 34 millioner kroner. Nest størst er bygg- og anleggsbedrifter som opplevde en omsetning på 44 millioner kroner i regionen, og en verdiskaping på 17 millioner kroner. Varehandelsbedriftene tjener 30 millioner kroner på besøkendes forbruk, men siden mye av inntektene går til vare- og tjenestekjøp blir verdiskapingen relativt lav med 5 millioner kroner. «Servering» har omsetning på 23 millioner kroner og verdiskaping på 10 millioner kroner, «Transport» har en omsetning på 21 millioner kroner og verdiskaping på 10 millioner kroner, «Opplevelser og annen privat tjenesteyting» har omsetning på 16 millioner kroner og verdiskaping på 6 millioner kroner. Avgifter og eiendomsskatt knyttet til fritidsboliger gir 2 millioner kroner i offentlige avgifter til kommunene. Tilslutt har vi beregnet at kraftnæringen får en omsetning på 1 million kroner fra fritidsboliger.

Figur 14 – Reiselivsrelatert omsetning i hele Namdalen i 2013 fordelt på næringer. Kilde: Menon (2014)

Som figuren over viser beregner vi at den reiselivsrelaterte omsetningen bidrar til en omsetning på 50 millioner kroner i andre deler av Namdalens næringsliv. Det betyr med andre ord at vi beregner at de direkte berørte næringene benytter 50 millioner kroner av den genererte omsetningen på vare- og tjenestekjøp fra underleverandører i regionen. Vi antar da at 40 prosent av vare- og tjenestekjøpene skjer fra underleverandører fra Namdalen, begrunnet ut i fra tidligere lignende ringvirkningsarbeider utført av Menon. Omsetningen på 50 millioner kroner hos underleverandørene utover i verdikjeden tilsvarer en verdiskaping på omtrent 20 millioner kroner.

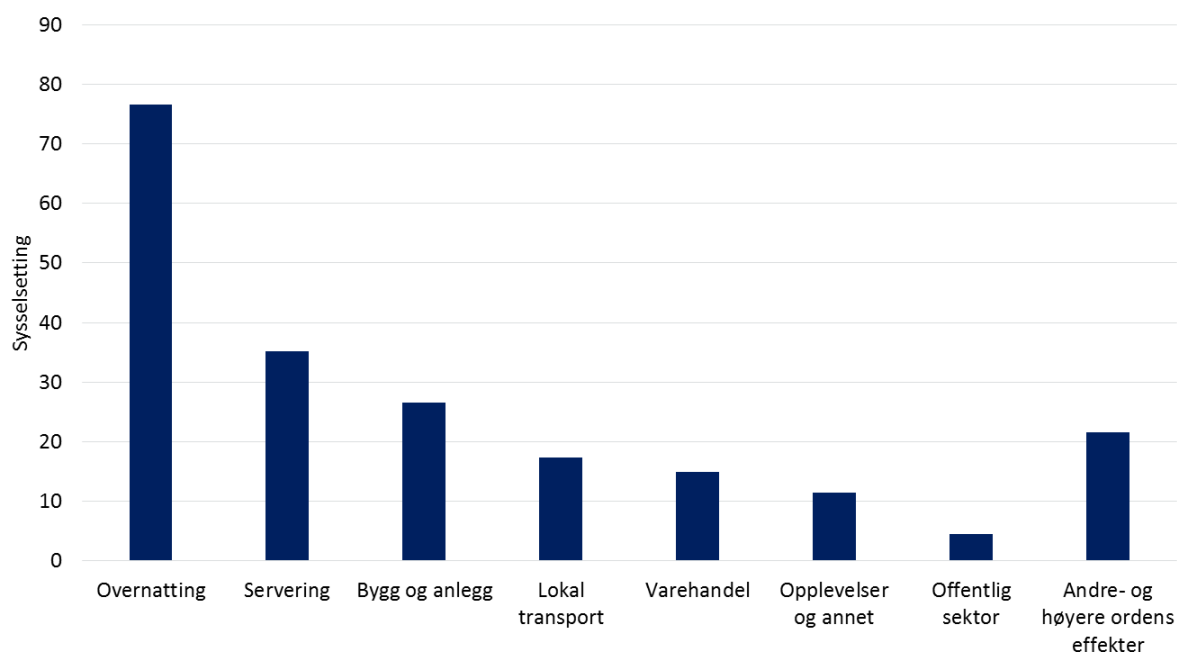
4.2.2. Omsetningen tilsvarer 208 arbeidsplasser i hele Namdalen

Reiselivsrelatert forbruk skaper 208 arbeidsplasser i hele Namdalen. Figur 15 under viser hvordan arbeidsplassene fordeles på de ulike bransjene.

Som vi ser skaper det reiselivsrelaterte forbruket klart mest arbeidsplasser innenfor overnattingsbedrifter og servering i Namdalen. Dette henger sammen med at disse næringene er svært tjenesteintensive, både i forhold til næringslivet generelt og i forhold til de andre næringene som opplever økt omsetning på bakgrunn av reiselivet i regionene. Bygg- og anleggsbransjen skaper tredje flest arbeidsplasser i hele Namdalen. Selv om dette er bransjen som får nest mest inntekter fra turister i regionen er den kjennetegnet av høy grad av vare- og tjenestekjøp og lavere sysselsetting per omsetning enn overnatting og servering.

Vi har beregnet at reiseliv sysselsetter 77 arbeidstakere innen «Overnatting», 35 arbeidstakere innen «Servering» og 27 arbeidstakere innen «Bygg og anlegg». Reiseliv sysselsetter 15 arbeidstakere innen «Varehandel», og 22 arbeidstakere hver innen «Transport» og «Opplevelser og annen privat tjenesteyting». Innen offentlig sektor skapes 4 arbeidsplasser.

Figur 15 – Reiselivsrelatert sysselsetting i hele Namdalen i 2013. Kilde: Menon (2014)

Som Figur 15 viser beregner vi at omsetning hos underleverandører i Namdalen tilsvarer i overkant av 20 arbeidsplasser i andre deler av næringslivet i regionen.

5. Betydningen av Museet Midt for reiselivet i Namdal

I dette kapitlet vil vi se på Museet Midt sin betydning for reiselivsnæringen i Namdalsregionen. Museet Midt IKS er det konsoliderte museet for Namdalen og består av de bemannede avdelingene Kystmuseet i Nord-Trøndelag/Norveg, Norsk Sagbruksmuseum, Namdalsmuseet og Kunstmuseet Nord-Trøndelag, samt de ubemannede museene og bygdesamlingene i Grong, Lierne, Namsskogan, Overhalla, Nærøy og Fosnes.

Museene har en todelt funksjon, idet de er attraksjoner og kunnskapssentre for lokalbefolkningen i tillegg til å være reiselivsattraksjoner som er med på å trekke både ferie- og yrkesreisende til Namdalsregionen. Avdeling Norveg har i tillegg store kurs- og konferansefasiliteter som er ytterligere med på å trekke personer på yrkesreise til området. Både lokalbefolkningen og tilreisende med ferie og yrke som formål er viktige kundesegmenter, men i denne analysen ser vi kun nærmere på den tilreisende gruppen, da vi ønsker å belyse museenes rolle som reiselivsattraksjoner. Vi vil gjøre et overordnet estimat på hvor mange tilreisende som besøker museet og deretter denne besøksgruppen sitt forbruk i Namdalsregionen. Vi tar hensyn til at det er ulike kundesegmenter blant de tilreisende og at disse har forskjellig forbruk. Vi vil videre kort kommentere motivasjon for å besøke museene fra et teoretisk perspektiv.

5.1. Beregning av antall tilreisende besøkende ved Museet Midt

Museene fører selv statistikk på antall besøkende og disse er oppsummert for årene 2011-2013 i Tabell 5 under.

Tabell 5 - Besøkstall Museet Midt 2011-2013. Kilde: Museet Midt (2014)

Museum	Besøkstall		
	2011	2012	2013
Kystmuseet Norge	40 046	39 099	38 041
Namdalsmuseet	21 172	16 800	11 607
Sagbruksmuseet	2 414	3 843	4 665
Kunstmuseet	12 700	12 118	11 100
Regionale museer			1 000
Totalt	76 332	71 860	66 413

Selv om vi har gode besøkstall finnes det ikke tall på hvor stor andel av de besøkende som er lokale og hvor stor andel som er tilreisende. Vi vil diskutere hvert enkelt museum nærmere for å kunne gjøre anslag på andel tilreisende.

5.1.1. Norge – Halvparten av de besøkende er tilreisende

Norge er det største museet i regionen, og er som vi viser i kapittel 6, den største og nest største reiselivsbedriften i henholdsvis Ytre Namdal og hele Namdalen. Museet er lokalisert i kystbyen Rørvik, i det fredede fiskeværer Sør-Gjæslingan og på Vågsenget på Mellom-Vikna. Den spektakulære arkitekturen til hovedmuseet i Rørvik, som er formet som en skute for fulle seil, gjør museet til en attraksjon i seg selv.

Norge tiltrekker seg et stort antall tilreisende gjester. I følge museets egne markedsundersøkelse som ble gjort i 2012 er den største besøksgruppen familier og eldre par fra Østlandet som er på bilferie, i tillegg til familier fra Trøndelag utenfor Namdalen. Videre viste undersøkelsen at cirka 25 prosent av de besøkende er utenlandske.¹³ Undersøkelsen/Norges egen statistikk viser også at kurs- og konferansegjester utgjør 7-8 prosent av de besøkende på Norge. Vi har intervjuet overnattingsbedrifter i både Ytre Namdal og hele Namdalen hvorav flere nevner Norge som en stor attraksjon; ved Rørvik Kysthotell ble det sagt at «de fleste» hotellgjestene tar turen innom museet. Basert på ovenstående opplysninger antar vi at omtrent 50 prosent av museumsgjestene er tilreisende. Vi bruker et gjennomsnitt av besøkstall til Norge de tre siste årene, 39 060, multipliserer dette med 50 prosent og får at cirka 19 500 besøkende på Norge er tilreisende.

5.1.2. De andre museene – Lav andel tilreisende besøkende

Sagbruksmuseet, Kunstmuseet og de regionale museene er relativt små og tiltrekker seg stort sett lokale turister, ifølge Museet Midt. Sagbruksmuseet mangler et ordentlig publikumsmottak, de regionale museene er små og ubemanna og Kunstmuseet har rullerende utstillinger med kunstnere fra hele landet, og tilbudet er innrettet spesielt for innbyggere i regionen. Vi ser derfor bort ifra disse museene i denne analysen.

Det kulturhistoriske museet Namdalsmuseet ligger like ved Namsos sentrum og tiltrekker seg også i stor grad lokale turister. Det er imidlertid ett viktig unntak, da museet annethvert år i oktober er vertskap til den historiske kulturfestivalen *Melamartnaden*. I denne anledning kommer en stor andel reisende fra nærliggende kommuner i Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag utenom Namdalen og fra Helgelandsområdet for å ta del i folkefesten. Ifølge Museet Mitt skyldes besøksnedgangen fra 2012 til 2013 i stor grad at det ikke ble avholdt festival i 2013. Differansen mellom disse er cirka 5 200 besøk. Siden en slik festival også tiltrekker seg flere besøkende fra lokalbefolkningen antar vi at halvparten av disse er tilreisende, altså 2 600 besøk.

¹³ Et tall som trolig er noe lavt i det det var en lang undersøkelse som det var lettere å få nordmenn til å svare på.

5.1.3. Estimat på antall tilreisende museumsgjester

For å finne et estimat på antall tilreisende som besøker museene i Museet Midt legger vi sammen besøkstallene for tilreisende for Norge og Namdalsmuseet og får

- 19 500 tilreisende v/ Norge + 2 600 tilreisende v/ Namdalsmuseet = 22 100 tilreisende totalt

Vi vet at Ytre Namdal hadde cirka 83 000 gjestedøgn totalt mens hele Namdalen hadde rundt 271 000 gjestedøgn. Mange tilreisende vil tilbringe flere gjestedøgn i regionen, slik at antall tilreisende vil være lavere enn antall gjestedøgn.¹⁴ Vi ser uansett at tilreisende som besøker museene i Museet Midt er en stor gruppe relatert til antall gjestedøgn.

5.2. Forbruket til museumsgjestene: 17 millioner kroner i hele Namdalen

Her vil vi gjøre en grov beregning av forbruket til de tilreisende gjestene ved museet, med utgangspunkt i forbrukstall fra ringvirkningsanalysen. Vi vet at med unntak av yrkesreisende kommer det mange flere tilreisende til regionen om sommeren enn om vinteren. Melamartnaden festival i oktober faller også inn under vår definisjon av sommersesong som tar sikte på å dekke alle måneder med bar mark. Vi bruker derfor forbrukstallene om sommeren fra ringvirkningsanalysen.

De fleste tilreisende som besøker museene vil tilbringe minst ett gjestedøgn i regionen. I følge intervjuer med overnattingsaktører i regionen og Museet Midt er det mange tilreisende som tar en avstikker fra kystriksveien mellom Steinkjer og Bodø, for å besøke Norge og tilbringe ett døgn i Namdal. Andre besøkende er gjerne i Namdalen over lengre tid med rekreasjon i naturen som hovedaktivitet, men setter av en ekstra dag til å besøke museet. Vi regner derfor med at hvert besøk til Norge genererer ett gjestedøgn i regionen, med tilhørende forbruk.

Vi tar et vektet gjennomsnitt av forbrukstallene per gjestedøgn (jamfør **Feil! Fant ikke referanseilden.**) til alle besøkssegmenter utenom hyttegjester, dette blir rundt 760 kr. Vi ganger dette med antall tilreisende til museet og får et totalt forbruk generert av museumsbesøkende:

- 22 100 gjester x 760 kroner/gjest = 16,8 millioner kroner

Namdalen har rundt 209 millioner kroner i direkte omsetning fra reiselivsrelatert forbruk totalt, slik at museumsgjestene ifølge vårt estimat kan stå for over **8 prosent av det totale forbruket.**

Når vi ser på Ytre Namdal bruker vi kun besøkstall for Norge:

- 19 500 gjester x 760 kr/gjest = 14,8 millioner kr

Ytre Namdal har rundt 44 millioner kroner i direkte omsetning fra reiselivsrelatert forbruk totalt, og vi ser at Norge-besøkende kan stå for **33 prosent av det totale forbruket.**

5.3. Motivasjon for å besøke museene

Dersom vi skulle finne et mer presist estimat på museenes rolle som reiselivsattraksjoner må vi vite hva som er museumsgjestenes hovedmotivasjon for å besøke museene. I det følgende vil vi kort diskutere motivasjon med referanse til attraksjonsteori, og for enkelthetskyld bruker vi kun Norge som eksempel.

¹⁴ Ifølge statistikknett var gjennomsnittlig oppholdstid for besøkende på hotell i Namdalen 1,4 i 2013. Man kan anta at besøkende ved campingplasser og ved fritidsboliger har lengre oppholdstid per gjest.

Dersom reisen legges til Ytre Namdal/Namdalen først og fremst for å besøke Norge, er Norge en primærattraksjon, som skaper trafikk og omsetning til regionen. Dersom Norge er primærattraksjon for de fleste av de besøkende så vil vårt estimat på omsetning ovenfor kunne tolkes som omsetning skapt av museet. I et slikt scenario kan regnestykket til og med være konservativt, idet et besøk til Norge kan være med på å generere besøk til andre attraksjoner i området og slik bidra til omsetning over en lengre besøksperiode.

Dersom en turist ønsker å besøke Norge som en del av sin reise i Trøndelag er Norge en sekundærattraksjon. Sekundærattraksjoner er attraksjoner man er kjent med før avreise, som understøtter valg av reisemål uten å styre dette, men som kan påvirke reiserute. Selv om Norge da er med på å styre hvor man legger reiseruten sin, er ikke opplevelsen av museet direkte årsak til valget av Trøndelag som reisemål i første omgang. Dersom Norge er sekundærattraksjon for de fleste er det vanskeligere å si at omsetningen vi regnet ut over faktisk skapes av museet. Samtidig genererer museumsbesøket merverdi idet mange vil bruke penger på overnatting, hotell og varekjøp når de først er i regionen.

I et tredje scenario blir den reisende introdusert til Norge når han først er i området og velger da å besøke museet. Museet vil ses på som en attraksjon, men i og med at det ikke var kjent på forhånd, og det slik sett ikke har hatt noen innvirkning på valg av destinasjon eller reiserute kalles det en tertiærattraksjon. En slik attraksjon nyter godt av den trafikken som andre attraksjoner eller opplevelser skaper, og kalles derfor trafikknyttende. Dersom Norge er en tertiærattraksjon kan vi ikke si at omsetningen fra forrige avsnitt skapes av museet. Vi kunne ha sagt noe om hvor mye penger som legges igjen på museet av en slik gruppe, men museet er uansett avhengig av å ha et attraktivt reiselivstilbud rundt seg for å få denne inntekten.

6. Liste over største reiselivsbedrifter

6.1. Fem største reiselivsbedrifter i Ytre Namdal

Figur 16 – Største regnskapspliktige reiselivsbedrifter i Ytre Namdal i 2012. Kilde: Menon/Soliditet (2014)

6.2. Fem største reiselivsbedrifter i hele Namdalen

Figur 17 – Største regnskapspliktige reiselivsbedrifter i hele Namdalen i 2012. Kilde: Menon/Soliditet (2014)

7. Vedlegg: Metode

I vedleggene vil først Menons ringvirkningsmodell presenteres nærmere i detalj, deretter gjennomgås beregningene av forbruk per gjestedøgn og beregningene av sysselsettingseffekter av økt omsetning i Ytre Namdal og Namdalen. Tilslutt følger liste over figurer og tabeller.

7.1. Menons ringvirkningsmodell

Menon har utviklet en egen ringvirkningsmodell for å kunne anslå nærings-, sysselsettings- og skattevirkninger av ulike former for aktivitet. Modellen er tuftet på Menons eierskapsdatabase, så vel som Statistisk sentralbyrås (SSB) nasjonalregnskapstall og næringskryssløp fra 2009. Eierskapsdatabasen og nasjonalregnskapstallene benyttes for overordnede makrostrukturelle betraktninger og skatteanalyser, mens kryssløpsanalysen anvendes for å anslå hvordan en næring påvirker aktiviteten i en annen næring.

Menon har dessuten utviklet en egen geografisk modul for næringstygde, som med basis i avstander og det relevante næringslivets størrelse fordeler ringvirkningene av andre og høyere orden fra en region utover omkringliggende regioner. I vår ringvirkningsanalyse for Namdalen er hovedfokus på sysselsettingsvirkninger, omsetning og verdiskapning. I den grad det er geografiske betraktninger er de tuftet på erfaringer fra andre analyser og kvalitative vurderinger, mens påvirkning av skatteinngangen ikke er analysert.

Det er viktig å understreke at virkningene er å anse som bruttoeffekter. Dette følger av at økt sysselsetting et sted, i praksis vil fortrenge sysselsetting et annet sted. Det kan naturligvis også forekomme at arbeidsstyrken blir større, enten det skjer gjennom arbeidsinnvandring eller ved at arbeidsledige eller personer utenfor arbeidsstyrken kommer i arbeid. Statistisk sett vil disse effektene imidlertid i liten grad dominere på makronivå. Uten vridende økonomisk politikk eller dominerende klyngemekanismer vil nemlig sysselsetting tiltrekkes av de næringene som har høyest avkastning, ettersom disse vil ha en høyere betalingsvillighet for å ansette medarbeidere.

Våre anslag er å anse som minimumanslag. Det vil også være en del feilkilder som trekker i ulike retninger. Vi har i vår analyse ikke tatt med at økt aktivitet gir høyere privat forbruk i Namdalen. I mangel av tilgjengelig statistikk har vi ikke justert for dagsbesøkende og gjennomreisende. Dette tilsier at de reelle effektene er høyere enn det vi finner.

Når det gjelder gjestedøgn for private fritidsboliger har vi tatt ut av beregningen de hyttene som er eid innad i regionen. Dette er fordi denne gruppen ikke tilfører ekstra forbruk til regionen men vil ha sitt forbruk her også til vanlig. Det kan likevel tenkes at deres reisedøgn og tilhørende forbruk ville blitt lagt til andre steder dersom de ikke hadde eid fritidsbolig innad i regionen. Slik sett er vårt estimat på besøksomfanget til hytteeiere å betraktes som konservativt.

Vi har ikke tatt inn i betraktningen at fastboende kan benytte seg av kommersielle overnattinger i regionene. Dette er en mindre feilkilde som skulle vært tatt ut, dersom det hadde eksistert tilgjengelige tall for sammenheng. Omfanget av ikke-kommersiell utleie av private hytter er heller ikke tatt med, men bruken fanges opp av tallene for hyttebruk.

Vi har i den statusrettede ringvirkningsanalysen benyttet gjestedøgnstatistikk for 2013 fra Statistisk sentralbyrå og Statistikknett. Videre har vi benyttet tallmateriale fra Transportøkonomisk Institutt's nasjonale fritidsboligundersøkelse. Åtte besøksgrupper, to årstider og sju variable forbrukskategorier knyttet til antall gjestedøgn danner utgangspunktet for analysen. I tillegg har vi analysert fire forbruks- og investeringskategorier knyttet til antall eksisterende hytter og en gruppe knyttet til hyttebygging. Som basis for forbrukstallene for de ulike

gjestegruppene har vi benyttet egne ringvirkningsanalyser, ferie og fritidsundersøkelser utarbeidet av Transportøkonomisk institutt og Grontmij's cruiseundersøkelse.¹⁵ Alle tall er inflasjonsjusterte til 2013-kroner.

7.2. Estimering av forbruk per gjestedøgn

For å identifisere forbruk i Namdalen knyttet til antall gjestedøgn har vi studert sammenhenger mellom ulike forbrukskategorier og overnattingsformer. I praksis multipliseres turistenes gjennomsnittlige dagsforbruk med antall gjestedøgn og Namdalens forbruksandel for hver forbrukskategori og en gitt overnattingsform.

Forbrukstallene i denne rapporten bygger på Transportøkonomisk institutts (TØI) kartlegging av de tilreisendes forbruk om sommeren og vinteren fordelt på sju forbrukskategorier; «overnatting», «servering», «transport», «dagligvarer», «øvrige varekjøp», «aktiviteter» og «andre utgifter».¹⁶ For gjester fra cruise og Hurtigruten har vi tilpasset Grontmij's (2010) forbrukskategorier til TØI sine som illustrert i tabellen under.

Tabell 7 – Tilpassing av forbrukskategorier. Kilde: Menon (2014)

TØI kategorier	Grontmij kategorier
Overnatting	-
Servering	Restaurant, cafe, "fast food"
Transport	-
Dagligvarer	Mat og drikkevarer kjøpt i supermarked eller forretning
Øvrige varekjøp	Suvenirer Sko, tøy og sportutstyr Klokker og smykker PC, kamera eller annet elektronisk utstyr
Aktiviteter	Billetter til attraksjoner, museer, teatre Billetter for turarrangementer, tog, ferjer
Andre utgifter	Andre utgifter

Forbruket for hver overnattingsform over hver forbrukskategori er inflasjonsjustert til 2013-kroner i tråd med Norges Bank oppgivelse av konsumprisindeksen.

Det fins naturligvis en del feilkilder her. Det kan for eksempel være at enkelte hytteeiere fremleier hyttene sine. Fremleie av hytter vil imidlertid være av mindre betydning, siden gjestedøgnene er mer i statistikken og hytteeierne, som mottar leieinntektene, primært bor utenfor kommunen. Et annet eksempel er at det i ferier som regel vil være flere personer på hyttene, samtidig som oppholdstiden for alle gjester i hovedsak vil være lenger enn ved helgeopphold. Dette kan gi stordriftsfordeler i forbruket og medføre at de tilreisende er mindre aktive per dag, i tillegg vil forbruk til og fra hytta utgjøre en større andel av totalforbruket ved helgeopphold. Det er imidlertid ingen grunn til å tro at forholdet mellom gjestedøgn ved ferieopphold og gjestedøgn i helgeopphold i

¹⁵ Sentrale analyser inkluderer Dybedal, P. og Farstad, E. (2010): *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse sommeren 2008*, TOURIMPACT rapport nr. 1, TØI rapport 1092/2010, Dybedal, P. og Farstad, E. (2010): *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2008*, TOURIMPACT rapport nr. 2, TØI rapport 1119/2010, Farstad, E. og Rideng, A. (2008): *Utenlandske turistenes forbruk i Norge 2007*, TØI rapport 941/2008, Dybedal, P. og Farstad, E. (2008), TOURIMPACT rapport nr. 4: *Nasjonal fritidsboligundersøkelse*, TØI rapport 1155/2011, Grontmij (2010): Gjesteundersøkelse for cruiseturisme.

¹⁶ For sommerforbruket henviser vi til Dybedal, P og Farstad, E. (2010): *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse sommeren 2008*, TOURIMPACT rapport nr. 1, TØI rapport 1092/2010. For vinterforbruket henviser vi til Dybedal, P. og Farstad, E. (2010): *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2008*, TOURIMPACT rapport nr. 2, TØI rapport 1119/2010. Forbrukstallene til hyttegjester er basert på Dybedal, P. og Farstad, E. (2008), TOURIMPACT rapport nr. 4: *Nasjonal fritidsboligundersøkelse*, TØI rapport 1155/2011 og konsumet til gjester fra cruise og hurtigrute er hentet fra Grontmij (2010): Gjesteundersøkelse for cruiseturisme. Rapporten som ligger til grunn for de utenlandske forbrukstallene er Farstad, E. og Rideng, A. (2008): *Utenlandske turistenes forbruk i Norge 2007*, TØI rapport 941/2008.

Namdal vil avvike så betydelig fra landsgjennomsnittet, at dette får store konsekvenser for forbrukstallene. Dermed vil forskjell mellom helgeopphold og ferieopphold langt på vei allerede være inkorporert i vårt beregningsgrunnlag. For hytter har vi tatt ut kostnadene for overnatting.

For de utenlandske gjestene har vi kun fått spesifisert utenlandske gruppers totalforbruk om sommeren og vinteren. Med bruk av disse forbrukstallene forutsetter vi implisitt at forholdet mellom hotellgjester og gjester ved hyttegrend og camping er forholdsvis like i Namdal og på landsbasis.

7.2.1. Antagelser om Ytre Namdal og hele Namdals andeler av reisendes forbruk

Figur 18 – Oversikt over antagelser om Ytre Namdal og hele Namdals andeler av reisendes forbruk sommersesong. Kilde: Menon

Segment	Sommer 2013	Overnatting	Servering	Transport	Dagligvarer	Øvrige varekjøp	Aktiviteter	Andre utgifter
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	560	180	158	41	83	44	25
- Nordmenn ferie/fritid	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	90 %	50 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	963	321	168	183	137	137	31
- Utlendinger ferie/fritid	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	90 %	80 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	1 120	270	237	21	42	22	13
- Nordmenn yrke	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	80 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	691	320	101	135	320	51	67
- Utlendinger yrke	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	80 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Camping	Forbruk per gjestedøgn	116	75	89	69	61	37	19
- Nordmenn	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	80 %	100 %	75 %	75 %	100 %	75 %
Camping	Forbruk per gjestedøgn	139	76	139	108	57	70	44
- Utlendinger	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	80 %	100 %	75 %	75 %	100 %	75 %
Forbruk ved bruk av fritidsbolig	Forbruk per gjestedøgn	-	16	36	57	24	9	19
	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	50 %	80 %	50 %	100 %	100 %
Hurtigruten	Forbruk per gjestedøgn	-	64	-	36	120	108	5
	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Figur 19 - Oversikt over antagelser om Ytre Namdal og hele Namdals andeler av reisendes forbruk vintersesong. Kilde: Menon

Segment	Vinter 2013	Overnatting	Servering	Transport	Dagligvarer	Øvrige varekjøp	Aktiviteter	Andre utgifter
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	665	196	194	48	105	74	28
- Nordmenn ferie/fritid	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	90 %	50 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	546	140	54	129	43	387	11
- Utlendinger ferie/fritid	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	90 %	80 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	1 330	294	291	24	53	37	14
- Nordmenn yrke	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	80 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Hotell	Forbruk per gjestedøgn	1 754	464	147	195	464	73	98
- Utlendinger yrke	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	80 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Camping	Forbruk per gjestedøgn	82	45	60	83	39	30	11
- Nordmenn	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	80 %	100 %	75 %	75 %	100 %	75 %
Camping	Forbruk per gjestedøgn	128	50	57	100	43	328	7
- Utlendinger	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	80 %	100 %	75 %	75 %	100 %	75 %
Forbruk ved bruk av fritidsbolig	Forbruk per gjestedøgn	-	12	32	92	16	30	27
	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	50 %	60 %	50 %	100 %	100 %
Hurtigruten	Forbruk per gjestedøgn	-	64	-	36	120	108	5
	Andel til Namdal/Ytre Namdal	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

7.3. Beregning av verdiskaping og sysselsetting

For å beregne sysselsettingsvirkningene av reiselivsrelaterte inntekter, tar vi utgangspunkt i den estimerte omsetningen og Menons regnskapsdatabase. Ved å finne forholdet mellom omsetning, verdiskaping og sysselsetting i de aktuelle næringene i Namdalen og deretter multiplisere omsetningen med dette forholdstallet, finner vi et estimat på hvor mange arbeidsplasser omsetningen i Namdalen legger til rette for.

Figur 20 – Forholdstall mellom omsetning, verdiskaping og sysselsetting benyttet i ringvirkningsmodellen. Kilde: Menon

	Omsetning	Sys/oms	Sysselsetting	Verdi/oms	Verdiskaping
Overnatting	71	1,07	77	0,48	34
Servering	23	1,55	35	0,43	10
Lokal transport	21	0,84	17	0,51	10
Varehandel	30	0,49	15	0,17	5
Opplevelser og annet	16	0,73	11	0,35	6
Bygg og anlegg	44	0,61	27	0,39	17
Kraftnæringen	1	0,19	0	0,68	0
Offentlig sektor	5	1,01	5	0,47	2
Andre- og høyere ordens effekter	50		22		19

Overnatting og servering er arbeidsintensive næringer der man kun omsetter for henholdsvis 900 000 kroner per arbeidstaker og 650 000 kroner per arbeidstaker. «Opplevelser og annen tjenesteyting» og «Bygg og anlegg» er ikke like arbeidsintensive bransjer, her omsettes det for henholdsvis 1,4 millioner kroner og 1,6 millioner kroner per arbeidstaker. Innen næringene «Strøm» og «Forsikring» er det lite omsetning fra det reiselivsrelaterte forbruket i Namdalen, og siden næringene i tillegg er svært lite arbeidsintensive, viser våre beregninger at omsetning fra reiselivet i Namdal ikke sysselsetter arbeidstakere innen disse næringene i Namdalen. «Offentlige avgifter» sysselsetter åtte arbeidstakere, gitt at omsetningstallene ovenfor medfører riktighet.

7.4. Andre- og høyereordens ringvirkninger av reiselivsrelatert omsetning utover i verdikjeden

Aktivitet i reiselivet vil skape omsetning også i andre deler av næringslivet. Andre- og høyereordens effekter henviser til ringvirkningene fra den økte aktiviteten som reiselivet fører med seg. Ved bruk Menons regnskapsdatabase som inneholder regnskapsinformasjon om samtlige regnskapspliktige bedrifter i Norge, beregner vi andel av omsetning som går til verdiskaping i bedriftene selv og andel av omsetning som går til vare- og tjenestekjøp fra underleverandører. Se **Tabell 6** under. Ved å benytte Statistisk sentralbyrås kryssløp for varekjøp mellom ulike næringer, finner vi hvilke bransjer som opplever økt omsetning som underleverandører til de berørte næringene, og hvor mange mennesker som sysselsettes i hos underleverandørene (se for øvrig vedlagt metodekapittel for nærmere beskrivelse av hvordan ringvirkninger beregnes).

Tabell 6 - Andel av omsetning som går til henholdsvis verdiskaping i bedriften og kjøp av varer og tjenester fra underleverandører i Namdal. Kilde: Menon (2014)

Næring	Andel av omsetning til verdiskaping	Andel av omsetning til vare- og tjenestekjøp
Overnatting	48 %	52 %
Servering	43 %	57 %
Lokal transport	51 %	49 %
Varehandel	17 %	83 %
Opplevelser og annet	35 %	65 %
Bygg og anlegg	68 %	32 %
Kraftnæringen	68 %	32 %

Tabellen viser for eksempel at 52 prosent av inntektene innen overnatting går til kjøp av varer og tjenester fra andre næringer, mens det tilsvarende tallet er 83 prosent innen varehandel. For transportbedrifter går i snitt 49 prosent av omsetningen til kjøp fra annet norsk næringsliv. SSBs næringskryssløp forteller oss hvilke næringer som er underleverandører til reiselivsnæringene, mens vi finner forholdet mellom omsetning og sysselsetting i disse næringene ved bruk av Menons regnskapsdatabase. Videre kjøper underleverandørene varer og tjenester fra andre næringer, slik at omsetning fra turister i Namdal sitt forbruk sprer seg fra næring til næring og sprer seg geografisk. Vi har antatt at 10 prosent av ringvirkningene tilfaller underleverandører i Ytre Namdal og at 40 prosent av ringvirkningene tilfaller underleverandører i hele Namdalen. Jo lenger man går utover i verdikjeden, desto større andel av ringvirkningene er nasjonale, og desto mer tjenesteintensiv blir næringen. Vi derfor har antatt at forholdet mellom omsetning og sysselsetting for tredje- og høyereordens effektene er det samme som et gjennomsnitt av tjenesteytende næringer.

8. Referanser

Farstad, Eivind; Dybedal, Petter. (2010). *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse sommeren 2008*. Oslo: Transportøkonomisk Institutt.

Farstad, Eivind; Dybedal, Petter. (2010). *Nasjonal ferie- og forbruksundersøkelse vinteren 2008*. Oslo: Transportøkonomisk Institutt.

Farstad, Eivind; Rideng, Arne. (2008). *Utenlandske turistenes forbruk 2007*. Oslo: Transportøkonomisk Institutt.

Grontmij. (2010). *Gjesteundersøkelse for cruiseturisme*. Grontmij.

Transportøkonomisk Institutt. (2011). *Nasjonal fritidsboligundersøkelse 2008*. Oslo: Transportøkonomisk Institutt.